

Pabo

<u>Samenvatting en conclusies</u>	2
<u>De pabo</u>	4
<u>Inschrijvingen aan de pabo</u>	6
<u>Ontwikkelingen binnen de pabo</u>	7
<u>Onderwijskwaliteit: accreditaties</u>	9
<u>Onderwijskwaliteit: conclusies van de NVAO</u>	10
<u>Tevredenheid: studie aanraden?</u>	11
<u>Tevredenheid: over docenten</u>	13
<u>Tevredenheid: over praktijkaspecten</u>	14
<u>Tevredenheid: over de basis die de opleiding biedt</u>	15
<u>Tevredenheid: over de voorbereiding op de beroepspraktijk</u>	16
<u>Starten met de studie</u>	17
<u>Tijdens de studie</u>	21
<u>Tijdens de studie: uitval studenten</u>	22
<u>Tijdens de studie: veranderen van opleiding</u>	25
<u>Studiesucces: rendement</u>	30
<u>Studiesucces: aantal diploma's</u>	32
<u>Na de studie</u>	33

Deze factsheet geeft voornamelijk informatie over het bekostigde onderwijs. De informatie over het aantal opleidingen, de accreditatiegegevens en de studenttevredenheid over docenten gaat ook over het niet-bekostigd onderwijs.

Gediplomeerden van de pabo krijgen een bevoegdheid voor het geven van onderwijs in het primair onderwijs. Afgestudeerden van de pabo zijn bevoegd voor het geven van onderwijs op basisscholen en op scholen voor speciaal basisonderwijs. Zie voor meer informatie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/welke-onderwijsbevoegdheden-zijn-er>

Samenvatting en conclusies

In Nederland zijn 27 pabo's, waaronder 2 niet-bekostigde pabo's. Als we deze opsplitsen naar voltijd- en deeltijd varianten zijn er 54 pabo-opleidingen. Met name het aantal bekostigde pabo-opleidingen in deeltijd is tot 2011 flink gedaald. Ook het aantal ingeschreven studenten is in de afgelopen vijf jaar met 20 procent gedaald.

Onderwijskwaliteit

Het eindoordeel van de accreditatie is bij 7 pabo's 'goed' en bij 18 pabo's 'voldoende'. Het beoogde eindniveau wordt over het algemeen als 'goed' beoordeeld en de gerealiseerde eindkwalificaties als 'voldoende'. Uit de systeembrede analyse die de NVAO maakte van pabo-accreditaties blijkt dat de pabo's opmerkelijke verbeteringen hebben doorgevoerd en actief hebben gereageerd op de maatschappelijke bezorgdheid over de kwaliteit van de lerarenopleidingen. Dit blijkt onder meer uit adequaat toetsbeleid, invoering van een intakeprocedure en de aangescherpte kennisbases (wiskunde/rekenen en taal). De NVAO vindt de onderzoekshouding van studenten nog een aandachtspunt. Om studenten de noodzakelijke onderzoekende houding bij te kunnen brengen zouden docenten ook zelf onderzoek uit moeten voeren. Dat is nog een aandachtspunt.

Tevredenheid van studenten en afgestudeerden

Studenten uit de deeltijdopleidingen van de pabo raden hun studie minder vaak aan dan studenten uit de voltijdopleidingen: in 2016 is dat respectievelijk 68 en 79 procent. Dit is vergelijkbaar met het totale hoger beroepsonderwijs. De voltijdstudenten zijn vooral tevreden over de kennis van docenten van de beroepspraktijk, de deeltijdstudenten zijn het meest tevreden over de inhoudelijke kennis van de docenten. Het minst tevreden zijn de pabo-studenten over de didactische kwaliteit.

Uit inspectieonderzoek blijkt dat reeds afgestudeerden vaker dan nog studerende zeggen dat zij hun opleiding zouden aanraden aan anderen: circa 80 procent zou dat doen. Ook de afgestudeerden zijn gevraagd naar hun tevredenheid over docenten: 83 procent van hen is tevreden over de theoretische kennis van pabo-docenten en 71 procent is tevreden over de praktische kennis van pabo-docenten.

De tevredenheid van de studenten over de praktijkgerichtheid en het contact met de beroepspraktijk neemt de laatste jaren toe en ligt rond de 80 procent in 2016. Uit het inspectieonderzoek blijkt dat van de afgestudeerden 90 procent tevreden is over de begeleiding vanuit de school en 65 procent tevreden is over de begeleiding door de opleiding.

Verder blijkt uit inspectieonderzoek dat de pabo-afgestudeerden zeer tevreden zijn over de aandacht binnen de opleiding voor basale pedagogisch-didactische vaardigheden. Zij zijn tevreden over de vakkennis en -didactiek van rekenen en taal die zij hebben gekregen. Toch geeft de helft van de afgestudeerden aan te weinig geleerd te hebben hoe het individuele lesprogramma aan te passen voor leerlingen met een achterstand (43%) of een voorsprong (53%).

De pabo-afgestudeerden zijn in vergelijking met andere afgestudeerden van hbo-opleidingen, minder tevreden over het niveau van de opdrachten en toetsen en over de uitdaging die de opleiding biedt.

Start, tijdens- en na de studie

Na een jaarlijks stijgend studentenaantal tussen 2012 en 2014 neemt de instroom van studenten in de pabo-opleidingen in 2015 fors af. Er starten in 2015 veel minder studenten met een mbo-vooropleiding dan het jaar ervoor, ongeveer de helft. In 2016 is sprake van een licht herstel. De invoering van de vooropleidingseisen voor aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek vormen een belangrijke oorzaak van

de daling. Vooral mbo'ers beschikken over te weinig kennis om aan de eisen te kunnen voldoen.

De uitval in het eerste studiejaar was tot en met 2014 hoog vergeleken met de andere subsectoren, vooral bij studenten met een mbo-vooropleiding. Na de invoering van de nadere vooropleidingseisen voorafgaand aan de studie, is de uitval van mbo'ers sterk gedaald. Ook het aantal studenten dat van studie wisselt daalde vanaf dat moment, vooral onder mbo'ers. Pabo-studenten veranderen ongeveer even vaak van opleiding als gemiddeld in het hbo-bacheloronderwijs. Mannen en studenten met een niet-westerse achtergrond switchen relatief vaak.

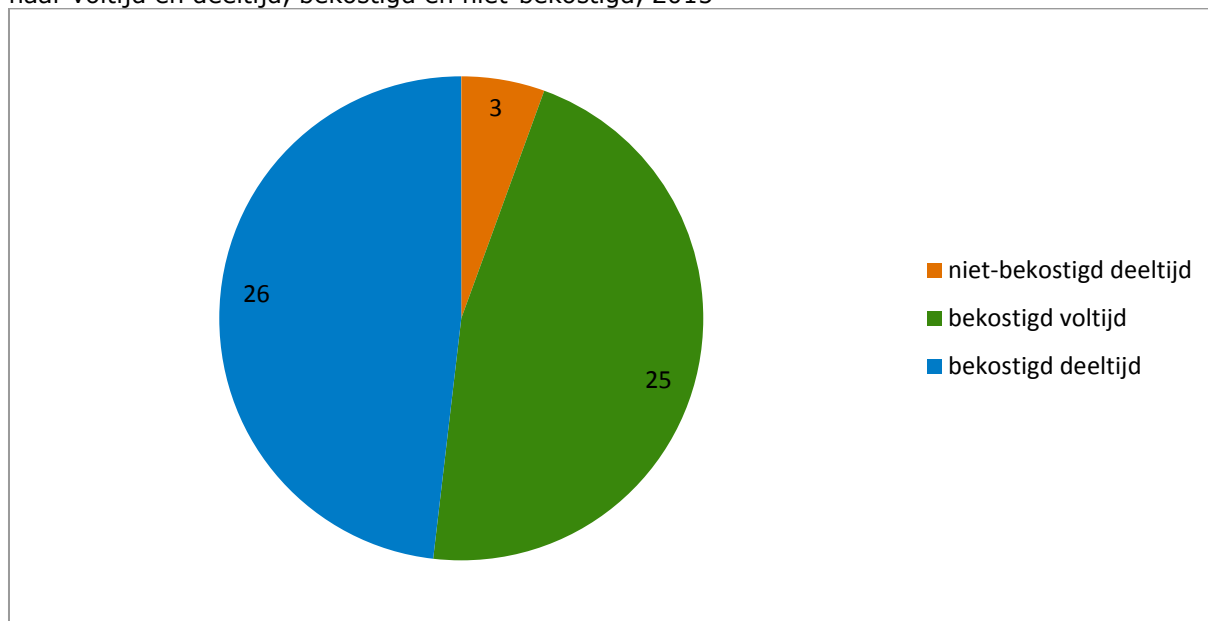
Het diplomarendement van de pabo's is in de afgelopen jaren gedaald, maar ligt hoger dan gemiddeld bij hbo-bachelors: in 2015 rond de 65 procent. Het verschil in rendement tussen mannen en vrouwen is groot: bij de mannen is dit iets meer dan 40 procent en bij de vrouwen ongeveer 70 procent.

Het totale aantal behaalde diploma's daalt jaarlijks. In 2010 werden er nog bijna vijfduizend diploma's behaald bij de pabo's, in 2015 waren dit er zo'n 1.250 minder. Pabo-afgestudeerden vinden in de laatste twee jaar weer vaker een baan dan in de paar jaar daarvoor. Ongeveer 96 procent van de afgestudeerden heeft in 2014 binnen achttien maanden een baan. De sterke daling van de instroom de afgelopen jaren in combinatie met de toenemende vraag naar lerarenbasisonderwijs heeft tot gevolg dat er over een aantal jaren meer leraren nodig zullen zijn dan er beschikbaar zijn. Dit is een zorgelijke situatie die vraagt om maatregelen.

De pabo

Pabo-opleidingen zijn hbo-bacheloropleidingen. Er zijn 27 pabo's in Nederland (instelling-opleidingscombinaties oftewel brin-isatcombinaties): 25 bekostigde pabo's en 2 niet-bekostigde. Als we dit uitsplitsen naar voltijd- en deeltijdvarianten dan splitsen de 27 pabo's zich uit naar 54 opleidingsvarianten (brin-isat naar onderwijsvorm). In het bekostigde onderwijs zijn 25 voltijdvarianten en 26 deeltijdvarianten (waaronder enkele 2 dualevarianten). Binnen het niet-bekostigd onderwijs zijn er 2 deeltijd- en 1 dualevariant. Zie Figuur A1.

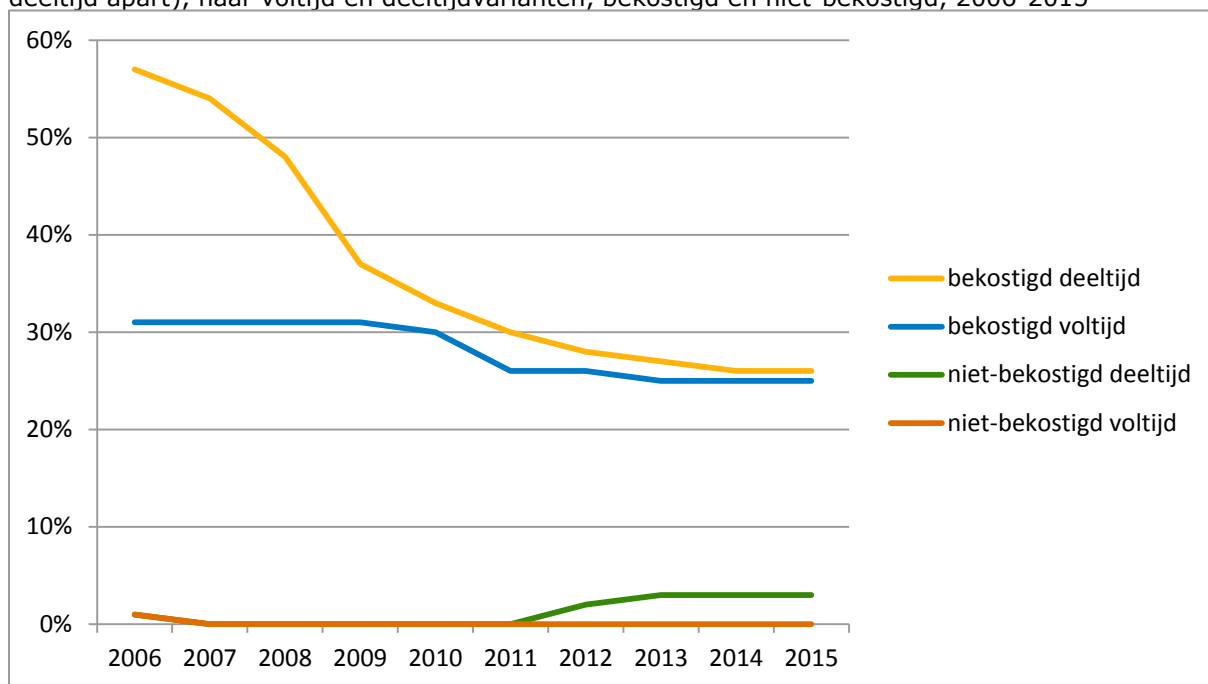
Figuur A1: Sector Onderwijs: aantal pabo opleidingsvarianten (brin-isat, voltijd en deeltijd apart), naar voltijd en deeltijd, bekostigd en niet-bekostigd, 2015

Bron: BRON-HO; DUO, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aantal van met name de bekostigde deeltijdopleidingen is de afgelopen jaren flink afgenomen (zie Figuur A2). Ook binnen de bekostigde pabo-opleidingen in voltijd is er sprake van een afname, maar deze is geringer en het aantal bekostigde voltijdopleidingen is sinds 2011 redelijk stabiel. Sinds 2012 worden ook twee niet-bekostigde pabo-opleidingen in deeltijd aangeboden.

Figuur A2: Sector Onderwijs: ontwikkeling aantal pabo opleidingsvarianten (brin-isat, voltijd en deeltijd apart), naar voltijd en deeltijdvarianten, bekostigd en niet-bekostigd, 2006-2015

Bron: BRON-HO; DUO, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

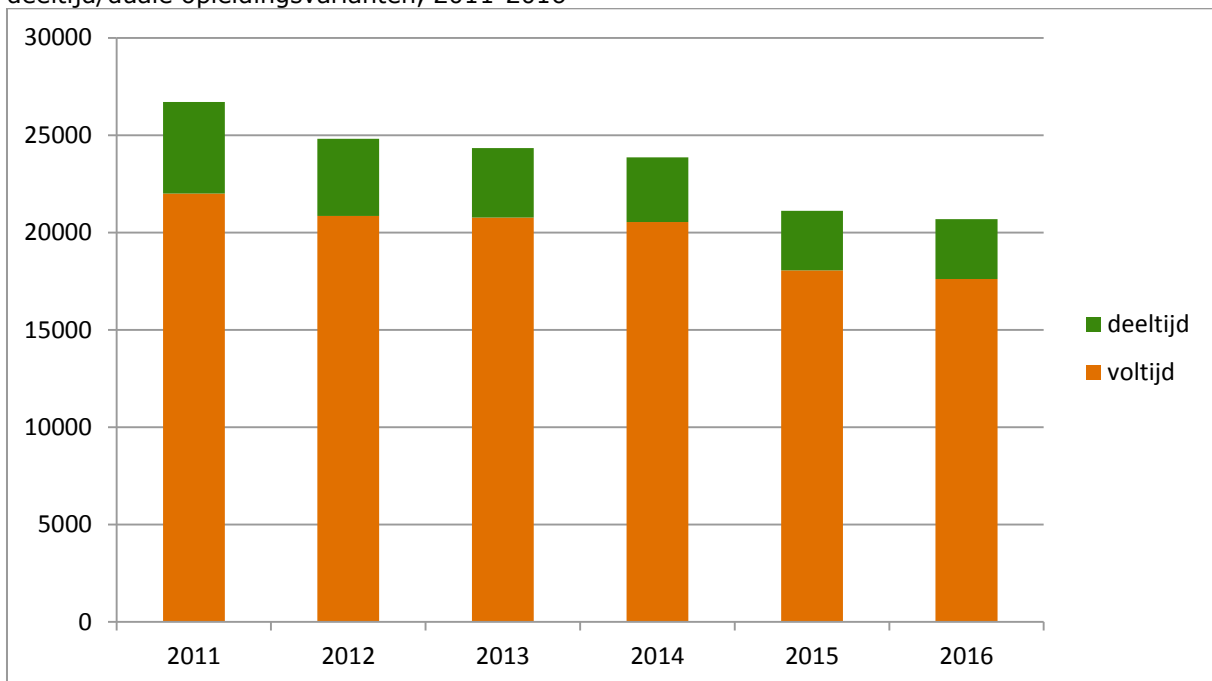
Inschrijvingen aan de pabo

Het aantal ingeschreven studenten aan de pabo's is in de afgelopen jaren flink gedaald. In 2011 waren er 26.700 studenten ingeschreven, in 2016 waren dit er nog iets minder dan 20.700; dit is een daling van meer dan 20 procent. Het aantal voltijdstudenten is in de genoemde periode gedaald met 20 procent naar 17.610 studenten. Het aantal studenten dat deeltijd of duaal studeert, is in de genoemde periode nog sterker afgenomen, namelijk met meer dan een derde. In 2016 waren er 3.083 deeltijdstudenten ingeschreven.

Het percentage inschrijvingen in gehele sector Onderwijs is tussen 2011 en 2015 met 14 procent afgenomen. In het totale hoger onderwijs is het aantal studenten in die periode juist gegroeid (22%)

Het aantal nieuwe studenten dat jaarlijks in de studies instroomt, wordt in het hoofdstuk 'starten met de studie' besproken.

Figuur A3: Sector Onderwijs: aantal inschrijvingen per jaar aan de pabo's naar voltijd- en deeltijd/duale opleidingsvarianten, 2011-2016

Bron: BRON-HO; DUO, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ontwikkelingen binnen de pabo

Aandacht voor vakkennis

In de afgelopen jaren hebben de pabo's maatregelen doorgevoerd om het niveau van de vakkennis bij hun studenten te verhogen. Na introductie van landelijke entreetoetsen om het ingangsniveau van studenten voor taal en rekenen te garanderen, volgden landelijk vastgestelde kennisbases en eindtoetsen voor alle vakken. Met ingang van 1 september 2015 moeten pabo-studenten al vóór de start van de studie voldoen aan 'nadere vooropleidingseisen' op het gebied van aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek.

In het studiejaar 2015-2016 maakten ruim vijfduizend pabo-studenten een of meerdere landelijke kennistoetsen Nederlandse taal en bijna zesduizend studenten een of meerdere kennistoetsen Rekenen-wiskunde. Sinds het schooljaar 2016-2017 zijn de landelijke afspraken over de taaltoets in het eerste jaar van de pabo komen te vervallen. De pabo's mogen wel een eigen taaltoets hanteren. De landelijke entreetoets rekenen (WISCAT-pabo) blijft voorlopig nog bestaan; de resultaten tellen mee voor het bindend studieadvies dat studenten aan het eind van het 1e jaar krijgen.

Het percentage studenten dat in één keer slaagt voor de entreetoets is in de afgelopen jaren toegenomen. Wel hebben studenten met een mbo-vooropleiding gemiddeld meer moeite om de toets te halen dan studenten met een havo- of vwo-vooropleiding. De Raad voor de Kwaliteitsborging Landelijke Kennistoetsen vindt dat de voorbereiding op de toetsen bij de meeste pabo's goed verloopt. Toch zijn er nog grote verschillen tussen pabo's en opleidingslocaties onderling, die niet alleen zijn te verklaren uit het verschil in vooropleiding. Sommige pabo's blijven achter waar het gaat om het aantal studenten dat de toets in één keer haalt en de voorbereiding op herkansing. De Raad vindt deze verschillen tussen opleidingen te groot en beveelt concrete maatregelen aan. Met name bestuurders van pabo's waarvan de slagingspercentages al enige jaren onder het landelijk gemiddelde liggen worden opgeroepen om maatregelen te nemen. Bij ongewijzigd beleid kan het voor de student uitmaken op welke pabo hij studeert om de kennistoetsen te kunnen halen. Dat zou een maatschappelijk ongewenste situatie zijn.

Ook op andere terreinen was er aandacht voor vakkennis. Zo werd in 2014 het landelijke project 'Wetenschap en technologie' gestart en zijn er activiteiten om de aandacht voor het vak muziek te vergroten, bijvoorbeeld door samenwerking met conservatoria.

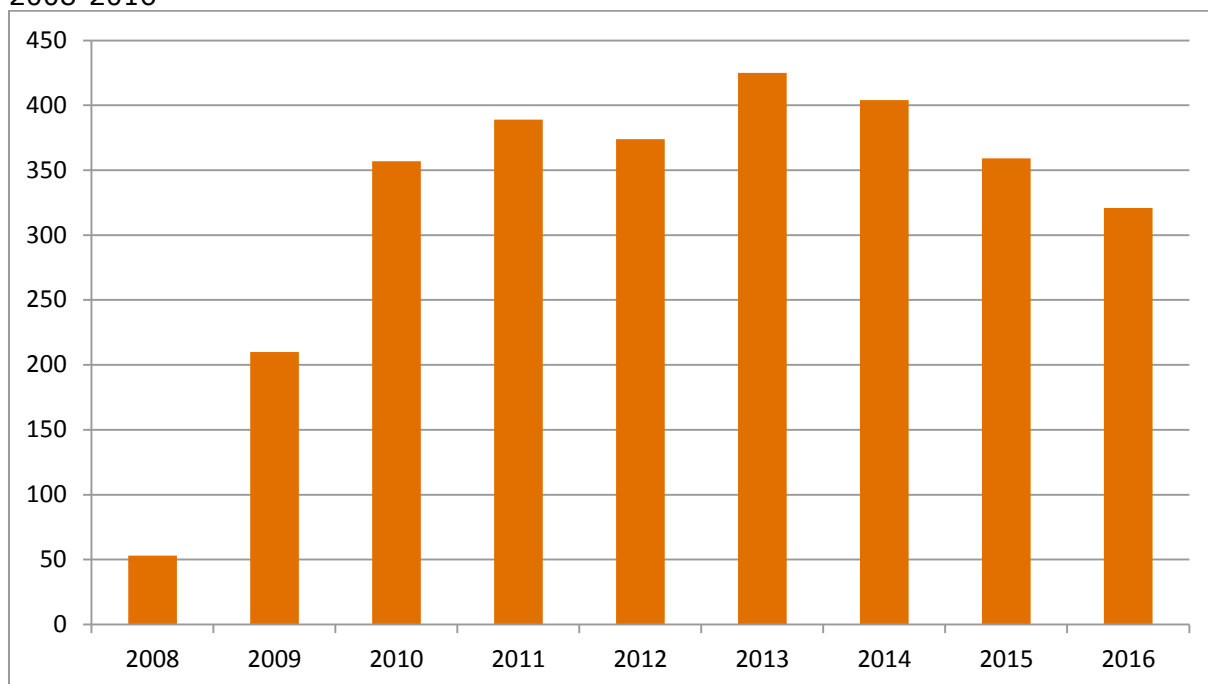
Academische pabo

Sinds een aantal jaren werken veel pabo's met universiteiten samen in 'academische pabo-opleidingen'. Er zijn verschillende varianten mogelijk. De eerste variant leidt op tot een dubbel diploma: een pabodiploma en een universitaire bachelor voor Onderwijs- of Pedagogische wetenschappen. De academische pabo kan ook bestaan uit een apart curriculum voor de pabo, met daarbinnen of aanvullend daarop een schakelprogramma voor de universitaire master Onderwijswetenschappen. In de derde variant wordt de student in vier jaar opgeleid tot een pabo-diploma en een universitaire master. Zie voor meer informatie de site van de Vereniging

Hogescholen: <http://www.vereniginghogescholen.nl/academische-pabo>.

Uit gegevens van het Landelijk Netwerk Academische Pabo's Nederland blijkt dat de instroom in de academische pabo's tussen 2008-2009 en tot 2013-2014 geleidelijk toeneemt, waarna het aantal weer daalt. In 2016 starten 321 studenten met een academische pabo, dat is iets meer dan 5% van het totale aantal instromers in de pabo. Onderstaande Figuur A4 geeft de ontwikkeling weer van de instroom in de academische pabo's naar studiejaar:

Figuur A4: Sector Onderwijs: aantal instromende studenten in academische pabo's, 2008-2016

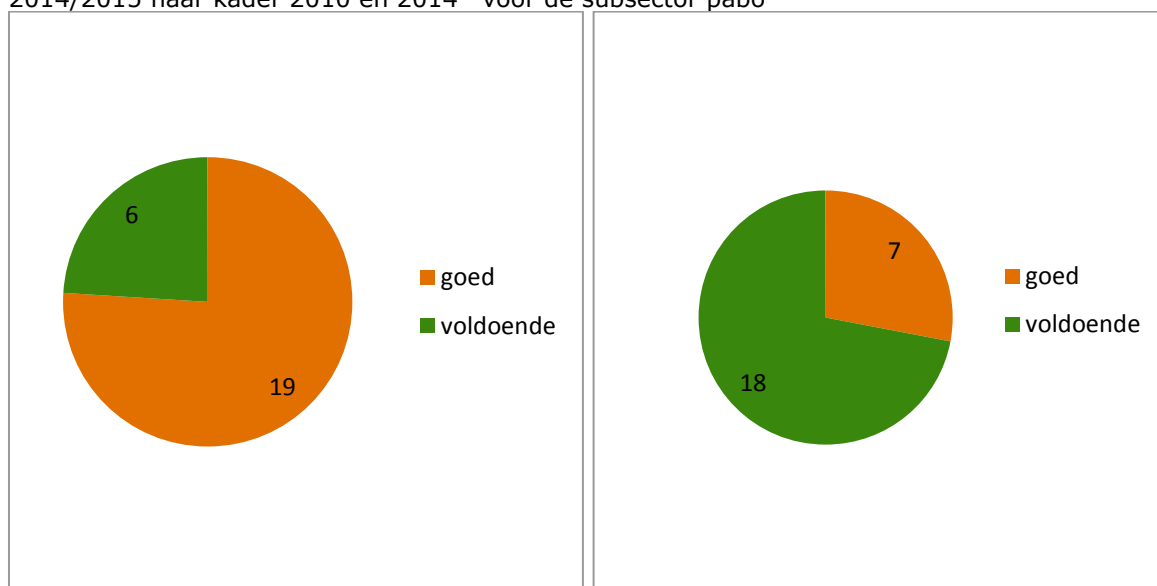
Bron: Landelijk Netwerk Academische Pabo's Nederland; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2017

Onderwijskwaliteit: accreditaties

De groep van pabo's kent 25 accreditaties van bestaande bekostigde opleidingen en 2 toetsen voor nieuwe niet-bekostigde opleidingen. Dit betreffen alle pabo opleidingen. Er zijn 7 pabo's waarbij het eindoordeel van de accreditatie 'goed' was en 18 hebben een voldoende gescoord. Er zijn geen onvoldoendes gescoord.

Naast het eindoordeel van de accreditatie, hebben we ook naar het NVAO-oordeel over twee van de onderliggend aspecten gekeken, namelijk het beoogde eindniveau en het gerealiseerde eindniveau. Bij de indicator beoogde eindkwalificaties hebben veel opleidingen 'goed' behaald. Bij de gerealiseerde eindkwalificaties hebben pabo-opleidingen veel het oordeel 'voldoende' gekregen. Zie Figuur A5.

Figuur A5: Sector Onderwijs: oordelen beoogde eindkwalificaties (links) en gerealiseerde eindkwalificaties (rechts) van bekostigde en niet-bekostigde opleidingen actief in 2013/2014 en/of 2014/2015 naar kader 2010 en 2014* voor de subsector pabo

Bron: NVAO, bewerkt door de Inspectie van het Onderwijs, 2016

* In de loop van de tijd heeft de NVAO verschillende beoordelingskaders gebruikt. Het kader 2003 en kader 2010 beoordelen een opleiding op verschillende punten, waardoor de uitkomsten niet te vergelijken of bij elkaar op te tellen zijn. De kaders 2010 en 2014 zijn wel vergelijkbaar.

Onderwijskwaliteit: conclusies van de NVAO

Naast de analyses die de inspectie heeft gedaan op de accreditatie-uitkomsten, worden in dit sectorbeeld een aantal belangrijke conclusies opgenomen uit de systeembrede analyses van de NVAO. De NVAO heeft naar aanleiding van de accreditaties van pabo's, tweedegraads lerarenopleidingen hbo en universitaire lerarenopleidingen 'systeembrede analyses' gemaakt, per genoemde groep van opleidingen.

De NVAO is van mening dat de pabo's opmerkelijk verbeterd zijn, de kwaliteit van de pabo's is de afgelopen jaren toegenomen. We citeren hieronder de voornaamste punten uit de samenvatting van de Systeembrede analyse van de NVAO (juli 2015). Zie voor het complete rapport

<https://www.nvaio.net/actueel/publicaties/systeembrede-analyse-lerarenopleidingen>.

De NVAO schrijft:

'De verbetering van de kwaliteit manifesteert zich in de instroom, het docentenkorps, het eindniveau van en de kwaliteitscultuur in de opleidingen.

De ontwikkeling in de eindkwalificaties bij alle pabo's heeft geleid tot een aanscherping van de programma's en de toetsing. De pabo's werken nu met een adequaat toetsbeleid. Wat betreft de samenwerking met het werkveld worden de docenten bij bijna alle pabo's ingezet om de studenten op de werkplek te begeleiden. Ook de onderzoekscomponent wordt door de meeste pabo's samen met het werkveld uitgevoerd.

De pabo's hebben een opvallende verbeteringslag gemaakt ten opzichte van de vorige beoordelingsronde in 2009, waarbij nog aanvullende beoordelingen nodig waren. De NVAO stelt vast dat er veel in beweging is gezet om de kwaliteit van de pabo's te versterken en dat zij actief hebben gereageerd op de maatschappelijke bezorgdheid over de kwaliteit van de lerarenopleidingen. De intakeprocedure en de kennisbases in het programma (wiskunde/rekenen en taal) zijn aangescherpt. Ook de interne kwaliteitszorg en de kwaliteit van het personeel(sbeleid) laten verbetering zien. De stijgende lijn in de kwaliteit van de opleidingen zet zich aantoonbaar door. De NVAO kijkt daarom met vertrouwen naar de ontwikkelingen binnen de pabo's.

Hoewel bij alle opleidingen hard is gewerkt aan het versterken van de onderzoekslijn in het curriculum, ziet de NVAO nog als aandachtspunt het versterken van de onderzoekvaardigheden bij en het zelf uitvoeren van onderzoek door docenten om studenten de noodzakelijke onderzoekende houding bij te brengen.'

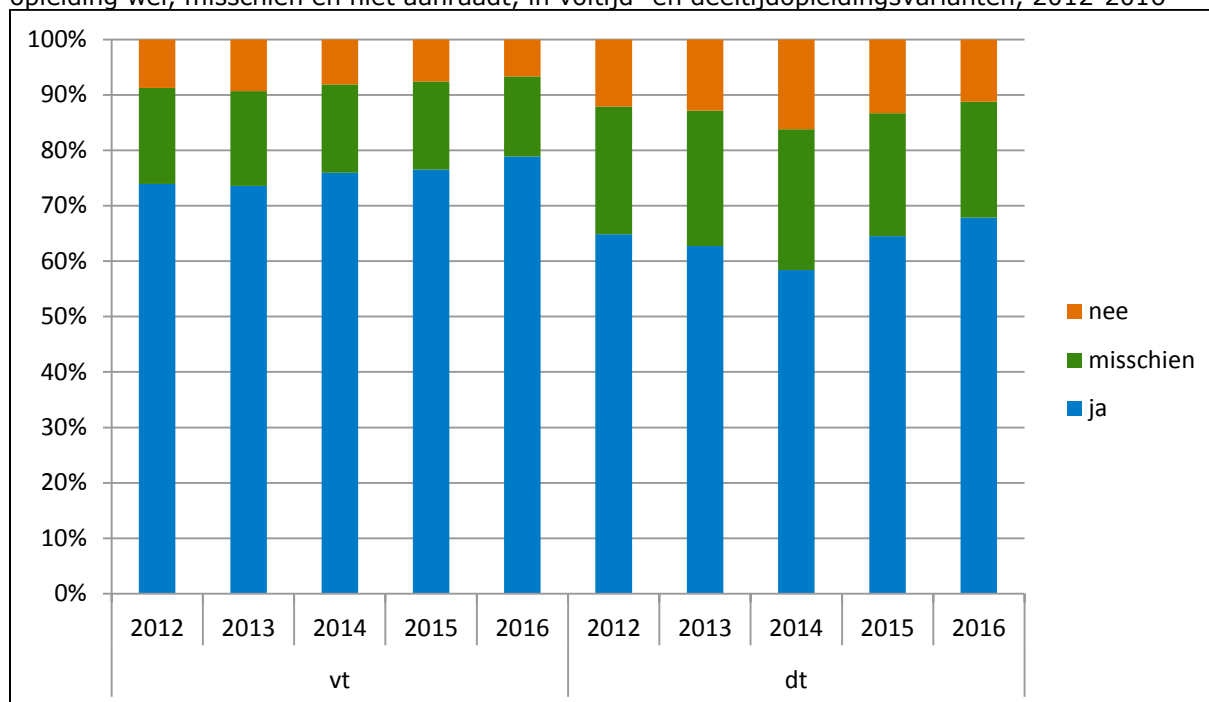
Tevredenheid: studie aanraden?

De tevredenheid van pabostudenten over hun opleiding is vergelijkbaar met het totale hoger beroepsonderwijs. In 2016 zou 68 procent van de deeltijdstudenten en 79 procent van de voltijdstudenten hun pabo aanraden aan anderen. Voor het totale hoger beroepsonderwijs lagen de percentages op 72 procent voor de deeltijdopleiding en 76 procent voor de voltijdopleiding.

Over de jaren heen stijgt het percentage voltijdstudenten bij de pabo's dat hun studie aan anderen zou aanraden van 74 procent in 2012 tot 79 procent in 2016. Deze stijging van een aantal procentpunten zien we ook terug in de sector Onderwijs en in het totale hbo-bacheloronderwijs.

De studenten bij de deeltijdopleidingen raden hun opleiding minder vaak aan dan de studenten uit de voltijdopleidingen. Dit is een algemene trend in het hoger onderwijs (hbo), maar bij de pabo is het meer uitgesproken. Bij de deeltijdopleidingen pabo neemt het percentage studenten dat de opleiding aanraadt zelfs af tussen 2012 en 2014 van 65 naar 58 procent. Daarna neemt het percentage studenten dat hun deeltijdopleiding aan anderen zou aanraden weer toe naar 68 procent in 2016. Een mogelijke verklaring voor de onlangse stijging is dat er bij de opleidingen de laatste jaren meer aandacht is gekomen voor flexibilisering van het onderwijs.

Figuur A6: Sector Onderwijs: percentage pabo-studenten in het bekostigde hoger onderwijs dat de opleiding wel, misschien en niet aanraadt, in voltijd- en deeltijdopleidingsvarianten, 2012-2016

Bron: NSE; studiekeuze123, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

In onderzoek van de inspectie onder afgestudeerden (*Beginnende leraren kijken terug*, deel 1) hebben we afgestudeerden gevraagd hoe ze de opleiding ervaren hebben. Een aantal uitkomsten daarvan worden besproken op andere webpagina's van deze subsector: zie 'Afgestudeerden over de voorbereiding op de beroepspraktijk', 'Tevredenheid over docenten' en 'Praktijkgerichtheid/ contact met de beroepspraktijk'.

Afgestudeerden zeggen vaker dan studenten dat zij hun opleiding zouden aanraden aan anderen: circa 80 procent van de pabo-afgestudeerden zou hun opleiding aanraden. In het onderzoek is ook gevraagd wat afgestudeerden vinden van het niveau van de opleiding. Twee derde van de afgestudeerden vinden het niveau van de opleiding als

geheel voldoende, maar bijna een vijfde deel is (zeer) ontevreden hierover. Eveneens ruim een vijfde deel van de pabo-afgestudeerden vindt het (vakinhoudelijk) niveau van de tentamens en opdrachten niet hoog (genoeg). Dit beeld wordt bevestigd door de HBO-Monitor. Daaruit blijkt dat pabo-studenten veel minder vaak tevreden zijn over het niveau van de opdrachten en toetsen en over de uitdaging die de opleiding biedt, dan afgestudeerden van andere hbo-opleidingen. Belangrijk is wel om te bedenken dat de tevredenheid van afgestudeerden sterk kan verschillen per instelling.

Tevredenheid: over docenten

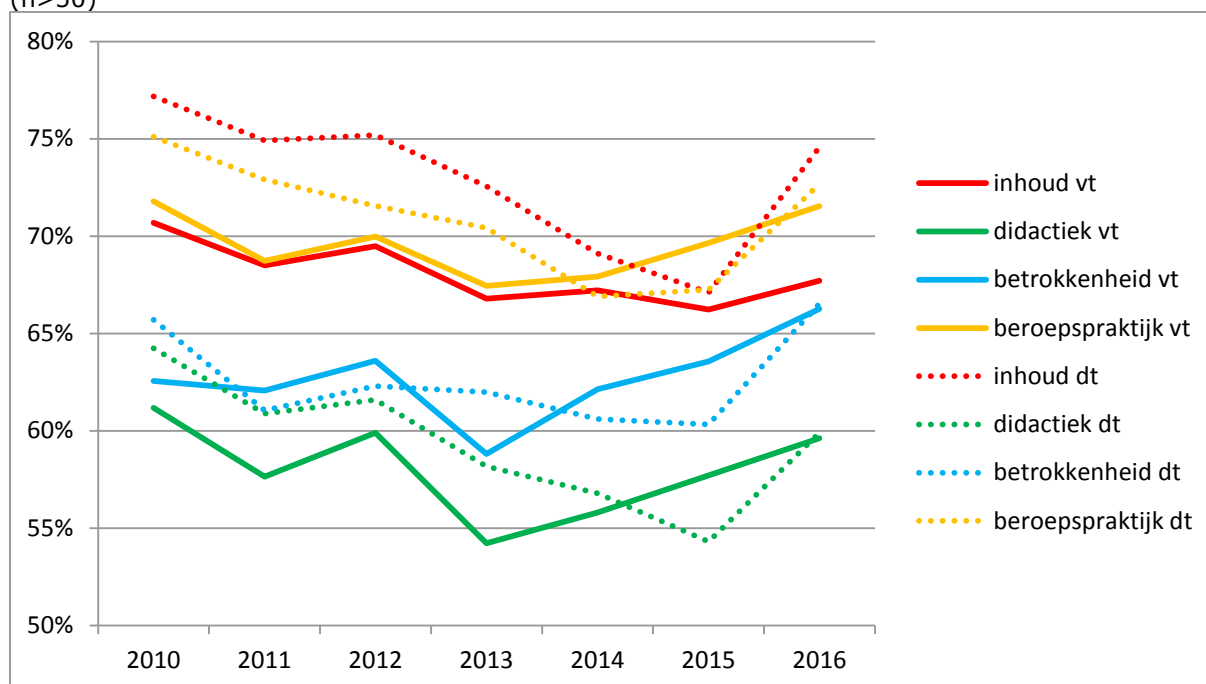
Als we kijken naar de tevredenheid van studenten over vier aspecten van het docentschap, zien we dat de studenten van de pabo's het minst tevreden zijn over de didactische kwaliteit van hun docenten. Slechts 60 procent van de studenten is hierover in 2016 tevreden. Dit geldt voor zowel voltijd- als deeltijdstudenten.

Voltijd pabo-studenten zijn het meest tevreden over de kennis van docenten over de beroepspraktijk. In 2016 is 72 procent van de studenten hier tevreden over.

Deeltijd pabo-studenten zijn het meest tevreden over de inhoudelijke kennis van de docenten. In 2016 is bijna 75 procent van de studenten hierover tevreden. Opvallend is de plotselinge terugval in tevredenheid in 2015 bij deeltijdstudenten die zichtbaar is in de stippellijnen in Figuur A7.

In het totale hoger onderwijs (bekostigde bachelor opleidingen) zijn de voltijdstudenten het meest tevreden over de kennis van docenten over de beroepspraktijk (72%) en het minst tevreden over de didactische kwaliteiten van docenten (57%). In de bekostigde deeltijdopleidingen zijn studenten het meest tevreden over de inhoudelijke kennis van de docenten (73%) en het minst over de didactische kwaliteit (61%).

Figuur A7: Sector Onderwijs: percentage pabo-studenten in het bekostigde hoger onderwijs dat (zeer) tevreden is over diverse aspecten van docenten, naar aspect, voltijd en deeltijd, 2010-2016 (n>50)

Bron: NSE; studiekeuze123, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

De inspectie heeft in het onderzoek onder afgestudeerden onder meer gevraagd hoe afgestudeerden van pabo's oordelen over de docenten van de opleiding die zij hebben gevolgd (*Beginnende leraren kijken terug*, deel 1). Daaruit blijkt dat 83 procent van de afgestudeerden tevreden is over de theoretische kennis van pabo-docenten. Een verwaarloosbaar percentage (4%) is ontevreden. De tevredenheid over de praktische kennis van pabo-docenten blijft daarbij achter: 71 procent van de pabo-afgestudeerden is tevreden hierover, 13 procent is dat niet.

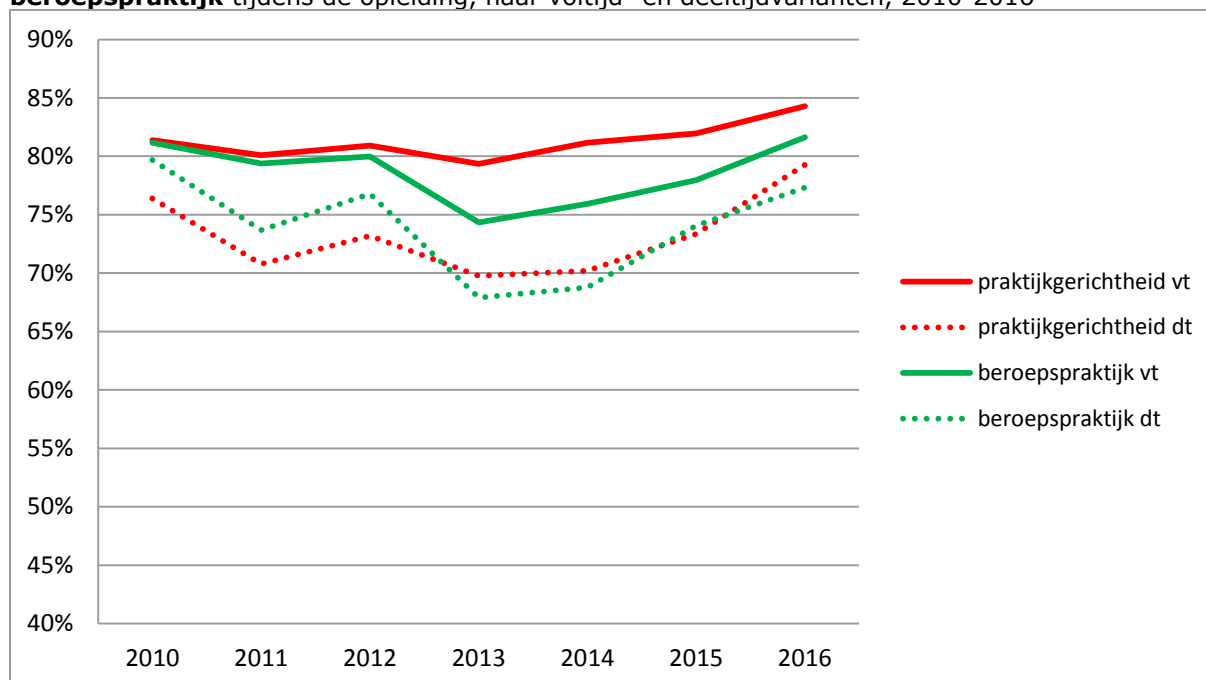
Tevredenheid: over praktijkaspecten

De tevredenheid van pabo-studenten over de praktijkgerichtheid (74%) en het contact met de beroepspraktijk tijdens de opleiding (68%) is een stuk hoger dan gemiddeld in het hoger beroepsonderwijs (respectievelijk 57% en 51%).

De tevredenheid is bij pabo voltijdstudenten iets groter dan bij de pabo-studenten van deeltijdopleidingen. Zie Figuur A8. Bij beide groepen neemt de tevredenheid in de laatste paar jaar toe.

In het totale hoger onderwijs (bekostigde voltijd hbo-bacheloropleidingen) is de tevredenheid over de praktijkgerichtheid in 2016 68 procent. Voor de deeltijdopleidingen is dat 63 procent. Voor de indicator contact met de beroepspraktijk geldt dat 60 procent van de voltijd studenten in het totale hbo-bacheloronderwijs tevreden is en 50 procent van de deeltijdstudenten.

Figuur A8: Sector Onderwijs: percentage afgestudeerden van een bekostigde pabo dat (zeer) tevreden is over de **praktijkgerichtheid** van de opleiding en het **contact met de beroepspraktijk** tijdens de opleiding, naar voltijd- en deeltijdvarianten, 2010-2016

Bron: NSE; studiekeuze123, bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

In het inspectieonderzoek onder afgestudeerden (*Beginnende leraren kijken terug*, deel 1) zijn vragen gesteld over de begeleiding van de stage of het werkplek-leren door respectievelijk de opleiding en de (stage-)school. De tevredenheid over de begeleiding vanuit de school is hoog: bijna 9 van de 10 pabo-afgestudeerden zijn hier tevreden over, de ontevredenheid is verwaarloosbaar. Het merendeel van de afgestudeerden is ook tevreden over de begeleiding door de opleiding, al is dit percentage wel een stuk lager: 65 procent is tevreden over de kwaliteit van de begeleiding vanuit de pabo, 17 procent is dat niet.

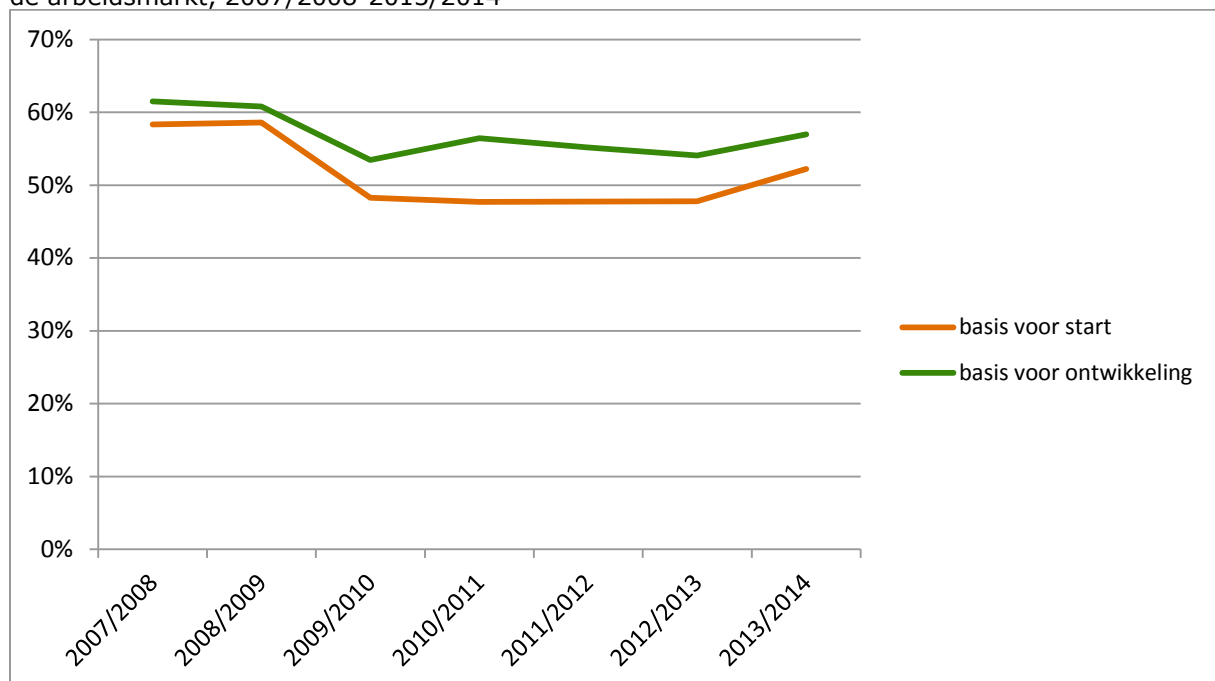
Tevredenheid: over de basis die de opleiding biedt

De afgestudeerden van pabo-opleidingen zijn tevredener over de basis die de opleiding biedt voor de verdere ontwikkeling op de arbeidsmarkt dan over de basis die de opleiding biedt voor de start op de arbeidsmarkt. In 2013-2014 scheelt het vier procentpunten.

In het afstudeerjaar 2013/2014 zijn de afgestudeerden iets tevredener dan het jaar ervoor. Bij de indicator 'basis voor de start op de arbeidsmarkt' is de tevredenheid met 5 procentpunten toegenomen. Voor de indicator 'basis voor de verdere ontwikkeling op de arbeidsmarkt' was dat 3 procentpunten.

In vergelijking met het totale hbo bacheloronderwijs zijn er bij de pabo evenveel tevreden studenten over de basis die de opleiding biedt voor de start op de arbeidsmarkt (52% versus 52%). Voor de basis die de opleiding biedt voor de verdere ontwikkeling op de arbeidsmarkt zijn er in het totale hbo bachelor onderwijs meer tevreden studenten (68%) dan in de sector Onderwijs (57%).

Figuur A9: Sector Onderwijs: percentage afgestudeerden van een bekostigde voltijd pabo dat (zeer) tevreden is over de basis die de opleiding vormde voor de start en verdere ontwikkeling op de arbeidsmarkt, 2007/2008-2013/2014

Bron: HBO-monitor 2016, ROA, bewerkt door de Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tevredenheid: over de voorbereiding op de beroepspraktijk

In de afgelopen jaren heeft de Inspectie van het Onderwijs onderzocht hoe tevreden recentelijk afgestudeerden zijn over de voorbereiding door hun pabo of lerarenopleiding op het geven van onderwijs. De resultaten van het onderzoek onder pabo-afgestudeerden zijn beschreven in het rapport *Beginnende leraren kijken terug, deel 1*. We vatten hier de voornaamste conclusies samen.

Pabo-afgestudeerden zijn zeer tevreden over de aandacht binnen de opleiding voor basale pedagogisch-didactische vaardigheden. Negen van de tien afgestudeerden zeggen geleerd te hebben om duidelijke lesdoelen te stellen, gevarieerde en passende lessenseries te ontwerpen, voor een ordelijk verloop in de les te zorgen, een veilig pedagogisch klimaat te scheppen en leerlingen duidelijk te maken welk gedrag ze verwachten.

Toch vindt een derde van de afgestudeerden - alles overziende - dat de pabo hen niet in de gelegenheid heeft gesteld om alles te leren wat nodig is voor de beroepspraktijk in het basisonderwijs. Veel afgestudeerden voelen zich te weinig voorbereid op het bieden van maatwerk en passende zorg. Hoewel het merendeel van de afgestudeerden vindt dat de opleiding voldoende aandacht heeft voor het omgaan met verschillen tussen leerlingen, geeft de helft toch aan te weinig geleerd te hebben het individuele lesprogramma aan te passen voor leerlingen met een achterstand (43%) of een voorsprong (53%).

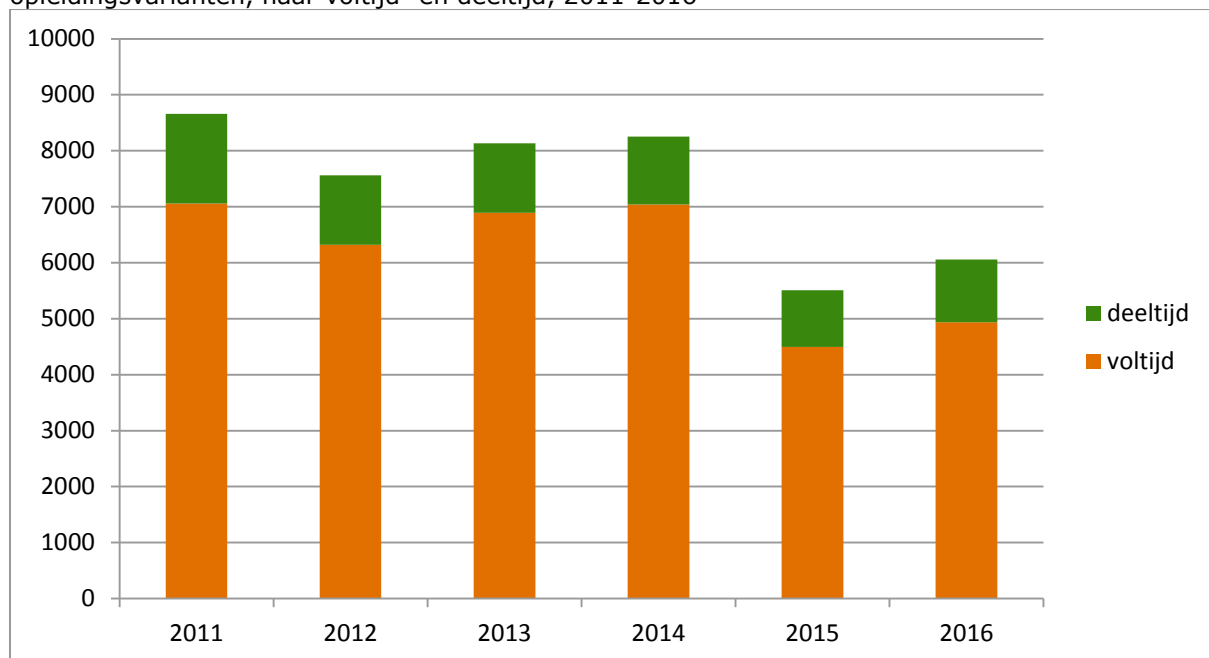
Drie van de vier afgestudeerden zijn tevreden over de aandacht voor vakken en vakdidactiek van rekenen en taal. Zo vindt 75 tot 80 procent dat de pabo voldoende eigen kennis en vaardigheden heeft bijgebracht voor de onderwerpen rekenen/wiskunde en Nederlandse taal. Een iets kleiner deel van de afgestudeerden, circa tweederde tot driekwart, vindt dat zij ook hebben geleerd om die vakken goed uit te leggen. Ook over de meeste andere vakken zijn veel afgestudeerden tevreden. Kritiek is er wel op de voorbereiding op de vakken Engels en cultuureducatie, slechts een krappe helft van de afgestudeerden is tevreden over deze vakken.

Starten met de studie

Bij de pabo stromen tussen 2012 en 2014 elk jaar meer studenten in, voornamelijk voltijd-studenten die nog niet eerder waren ingeschreven in het hoger onderwijs. In 2014 stromen ongeveer 700 meer studenten in dan in 2012.

Het aantal pabo-studenten dat instroomt is tussen 2006 en 2016 ongeveer gehalveerd. Vooral in 2015 daalt het aantal inschrijvingen fors ten opzichte van 2014. Ongeveer 2800 minder studenten stromen in. Deze sterke afname van het aantal instromende studenten vindt zowel bij de directe als indirecte instroom plaats én in voltijd- en deeltijdopleidingen, maar is het grootst bij de voltijd studenten (direct en indirect).. Hoewel in 2016 weer meer studenten instromen, is er geen sprake van een herstel tot het niveau van voor 2015. Zie Figuur A10.

Figuur A10: Sector Onderwijs: aantal instroom (direct en indirect samen*), in bekostigde pabo-opleidingsvarianten, naar voltijd- en deeltijd, 2011-2016

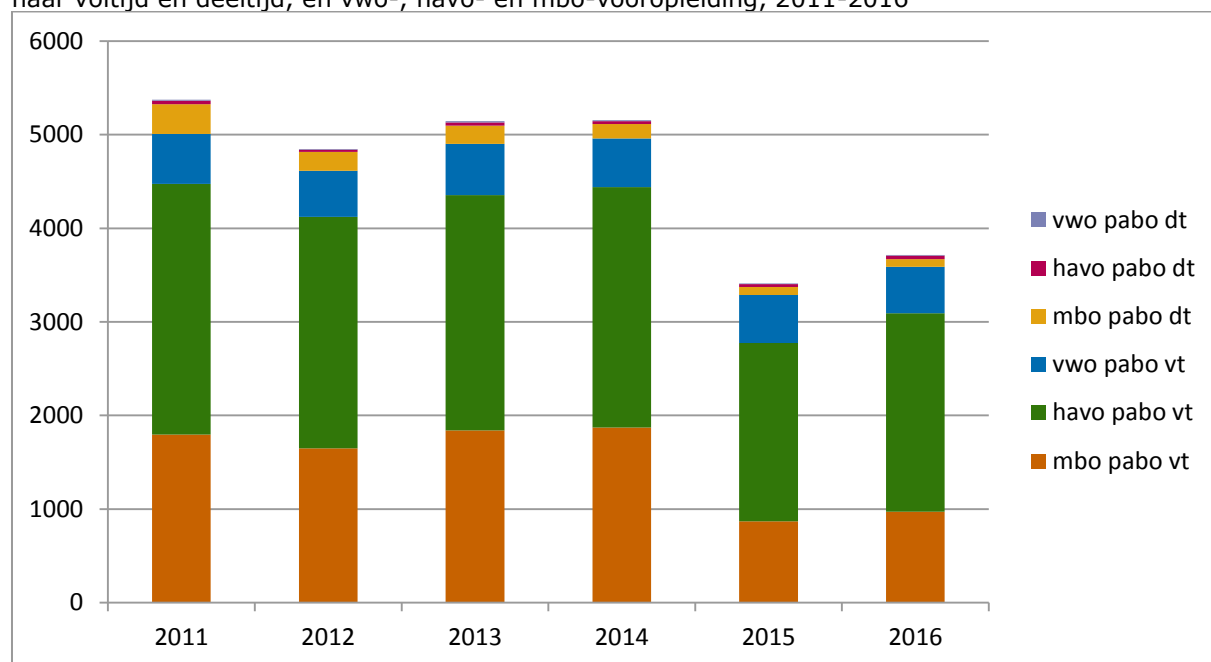
Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

* Met de term directe instroom duiden we studenten aan die niet alleen voor het eerst aan de betreffende opleiding beginnen maar ook voor het eerst in het hoger onderwijs staan ingeschreven. Dit zijn bijvoorbeeld studenten die uit het voortgezet onderwijs of het mbo komen. Indirect instromende studenten is een aanduiding voor de groep die al eerder in het hoger onderwijs stond ingeschreven in een andere studie, maar zich nu voor het eerst heeft ingeschreven voor de betreffende opleiding.

De scherpe daling van het aantal studenten in 2015 ten opzichte van 2014 komt voor een groot deel omdat er veel minder studenten met een mbo-opleiding instromen: van bijna 1.900 naar bijna 900. In 2016 stijgt het aantal startende studenten met een mbo-diploma licht naar 1.057. Dit patroon zien we niet alleen bij de voltijdopleidingen (Figuur A11), maar ook bij de deeltijdopleidingen pabo.

De daling van de instroom in 2015 is te verklaren uit de invoering van de bijzondere nadere vooropleidingseisen voor aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek. Met name voor mbo-gediplomeerden zijn de vooropleidingseisen een hoge drempel, zij blijken over te weinig kennis te beschikken om te voldoen aan de eisen.

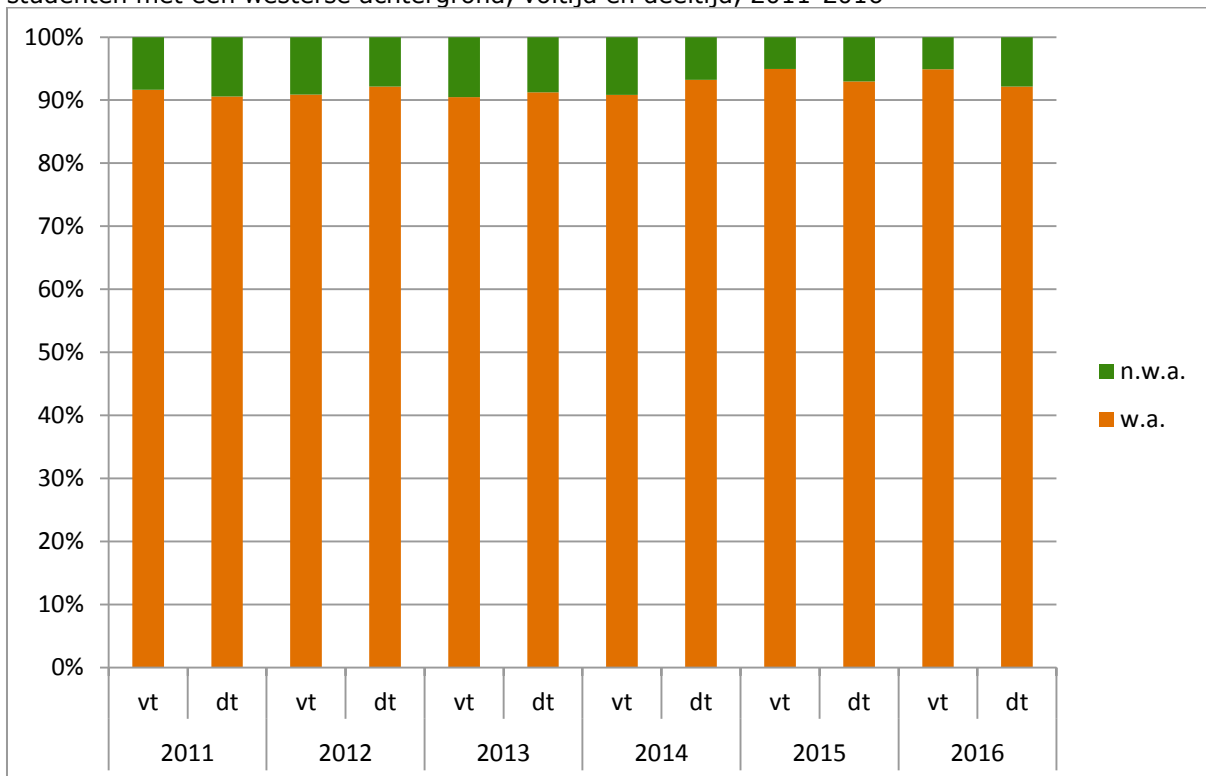
Figuur A11: Sector Onderwijs: aantal directe instroom in bekostigde pabo-opleidingsvarianten, naar voltijd en deeltijd, en vwo-, havo- en mbo-vooropleiding, 2011-2016

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Pabo's hebben in 2015 de minste studenten met een niet-westerse achtergrond van de subsectoren in de sector Onderwijs. De relatieve instroom van studenten met een niet-westerse achtergrond is in de voltijdopleidingen tussen 2014 en 2015 ook bijna gehalveerd van 9 procent naar 5 procent in 2015, zoals te zien is in Figuur A12. Ook in 2016 bleef dit percentage steken op 5 procent. Ter vergelijking: in 2015 ligt het percentage instromende studenten met een niet-westerse achtergrond in het totale hoger onderwijs op 16 procent, binnen de sector Onderwijs op 12 procent.

Figuur A12: Sector Onderwijs: gestapeld percentage instroom (direct en indirect samen) in bekostigde pabo-opleidingsvarianten, naar studenten met een niet-westerse achtergrond en studenten met een westerse achtergrond, voltijd en deeltijd, 2011-2016

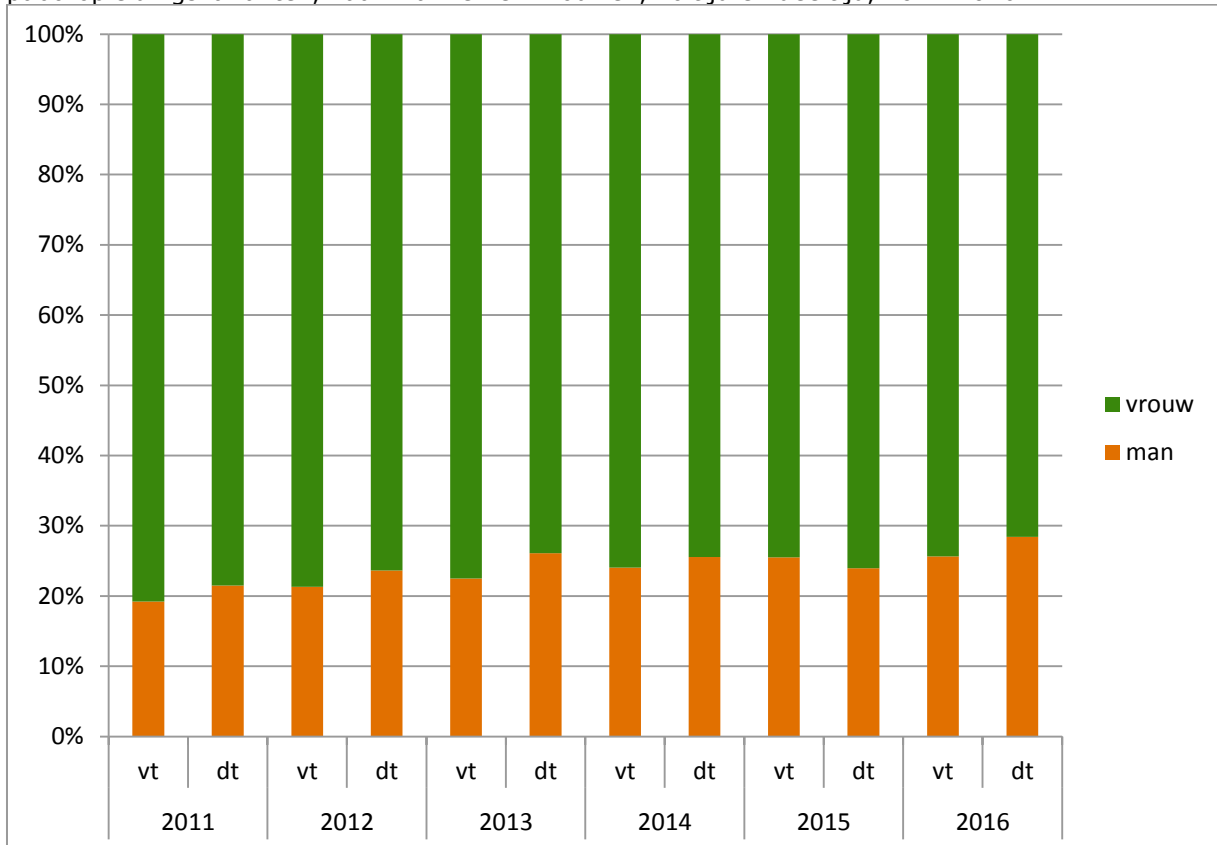
Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

n.w.a.: studenten met een niet-westerse achtergrond

w.a.: studenten met een westerse achtergrond

Er zijn de afgelopen jaren verschillende initiatieven ontplooid door om meer mannen naar de Pabo-opleiding te trekken, onder meer vanuit de projecten 'Veel meer meester!' en 'Kerels voor de klas'. In 2011 was de instroom van mannen 19 procent, dit percentage stijgt de laatste jaren. In 2016 is iets meer dan 28 procent van de startende pabo-studenten een man.

Figuur A13: Sector Onderwijs: gestapeld percentage instroom (direct en indirect) in bekostigde pabo-opleidingsvarianten, naar mannen en vrouwen, voltijd en deeltijd, 2011-2016

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tijdens de studie

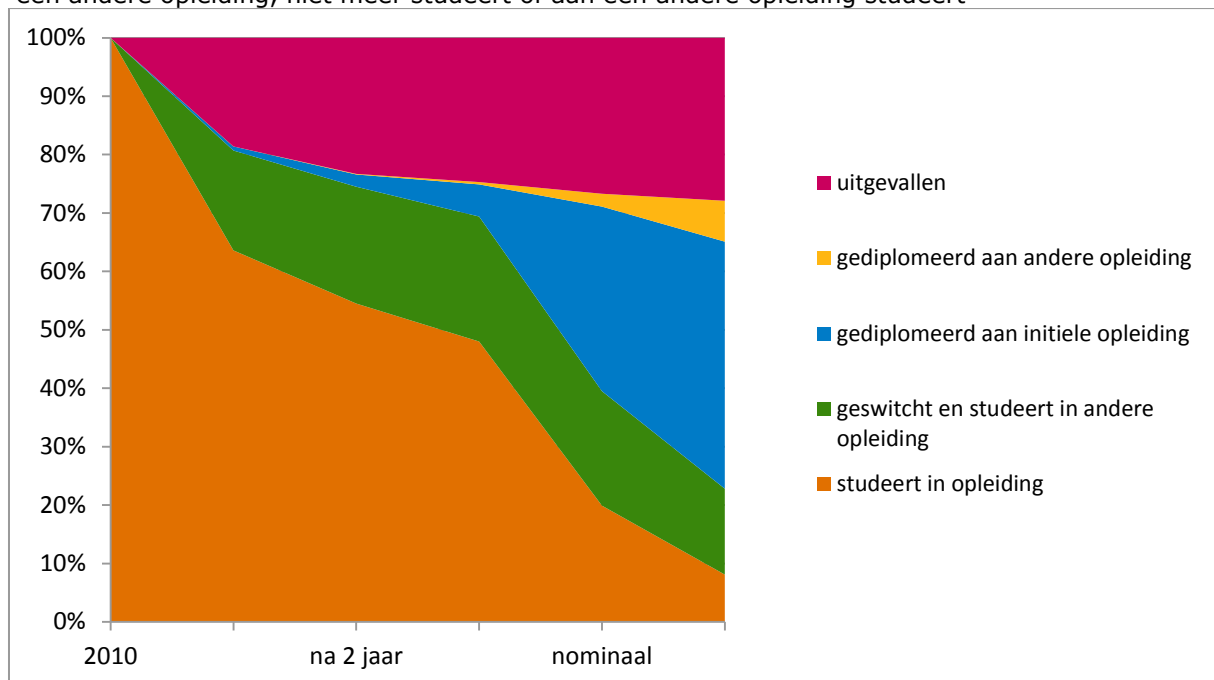
Een pabo-opleiding duurt vier jaar. Om inzicht te krijgen in het verloop van de onderwijsloopbaan van pabo-studenten, kijken we in 2015, na een nominale studieduur van vier jaar plus een jaar, naar de groep voltijdstudenten die in 2010 startte met de opleiding.

In 2015 heeft ruim 42 procent van de groep voltijdstudenten die in 2010 startte een diploma gehaald aan de pabo en 7 procent een andere opleiding voltooid. Dit zien we aan respectievelijk het blauwe vlak en het gele vlak.

Bijna 23 procent studeert nog, 8 procent daarvan aan de pabo waar men gestart is (oranje vlak). De rest is van studie gewisseld en volgt een andere opleiding zo is te zien aan het groene vlak (15%). Dit kan zijn in de sector Onderwijs, in een andere sector of is overgestapt naar het wo. Een klein deel is geswitcht naar een andere pabo.

28 procent studeert niet meer in het hoger onderwijs (roze vlak) en is daarmee uitgevallen. Zie Figuur A14.

Figuur A14: Sector Onderwijs: gestapeld percentage studenten in bekostigde voltijd pabo's dat gedurende vijf jaar na de start van de opleiding in 2010, uitvalt, een diploma haalt aan deze of een andere opleiding, niet meer studeert of aan een andere opleiding studeert

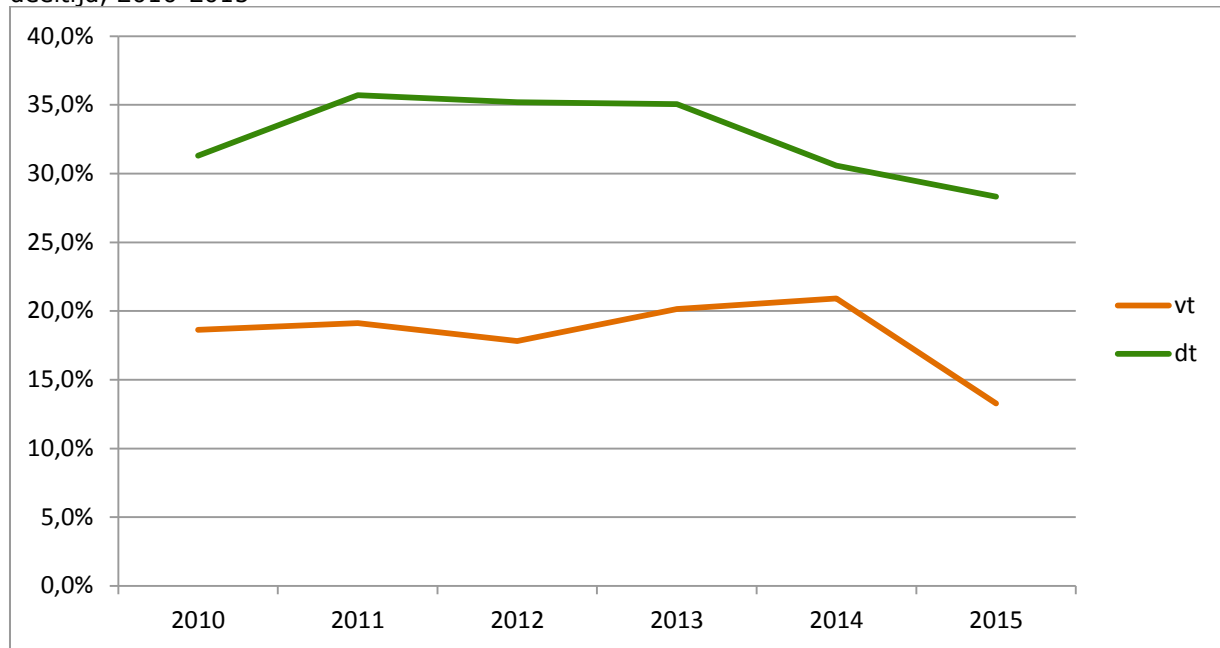
Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tijdens de studie: uitval studenten

We lazen eerder dat van de groep voltijd studenten die in 2010 met de pabo is gestart, 28 procent na vijf jaar is uitgevallen. Dat betekent dat zij niet meer staan ingeschreven in het hoger onderwijs.

We kunnen het percentage uitgevallen studenten ook per jaar bekijken. Dan kijken we naar de studenten die na één jaar in de opleiding niet meer staan ingeschreven in het hoger onderwijs. Van de groep pabo studenten die in 2014 startte is 30 procent van de deeltijdstudenten na een jaar uitgevallen en 21 procent van de voltijd studenten. In 2015 zijn deze percentages gedaald naar respectievelijk 28 procent en 13 procent. Zie Figuur A15. Ter vergelijking: in 2014 was de uitval in het totale hoger onderwijs 17 procent (voltijd) en 24 procent (deeltijd).

Figuur A15: Sector Onderwijs: percentage uitval na een jaar uit bekostigde pabo's, naar voltijd en deeltijd, 2010-2015

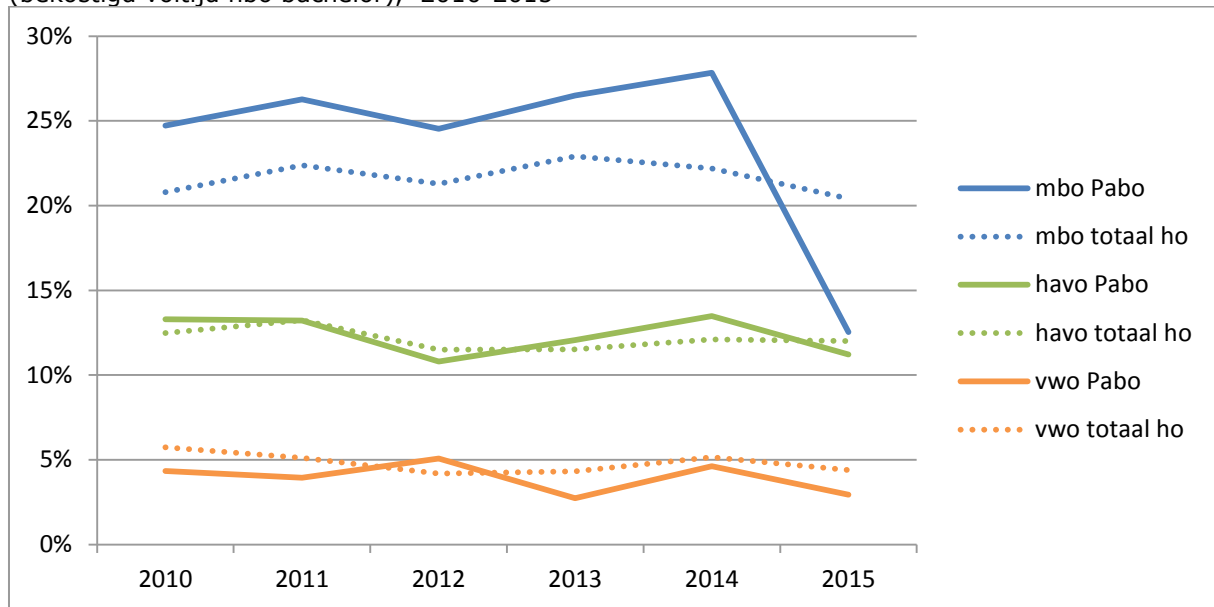

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

In Figuur A16 worden de uitvalpercentages van direct instromende studenten gegeven. Dat zijn studenten die nog niet eerder in het hoger onderwijs stonden ingeschreven. Daarnaast zijn er indirect instromende studenten, de studenten die al eerder in het hoger onderwijs stonden ingeschreven, maar zijn gewicht van studie en nu de pabo volgen.

Tot en met 2014 is de uitval van pabo studenten hoog bij met name studenten met een mbo-vooropleiding. De invoering van de vooropleidingseisen lijkt er voor gezorgd te hebben dat de uitval in het eerste jaar is gedaald: van 21 procent in 2014/2015 naar 13 procent in 2015/2016. Vooral bij voltijdstudenten met een mbo-vooropleiding zien we een flinke daling. De uitval van die groep is ruim gehalveerd en ligt nu bijna op het niveau van de havisten (figuur A16).

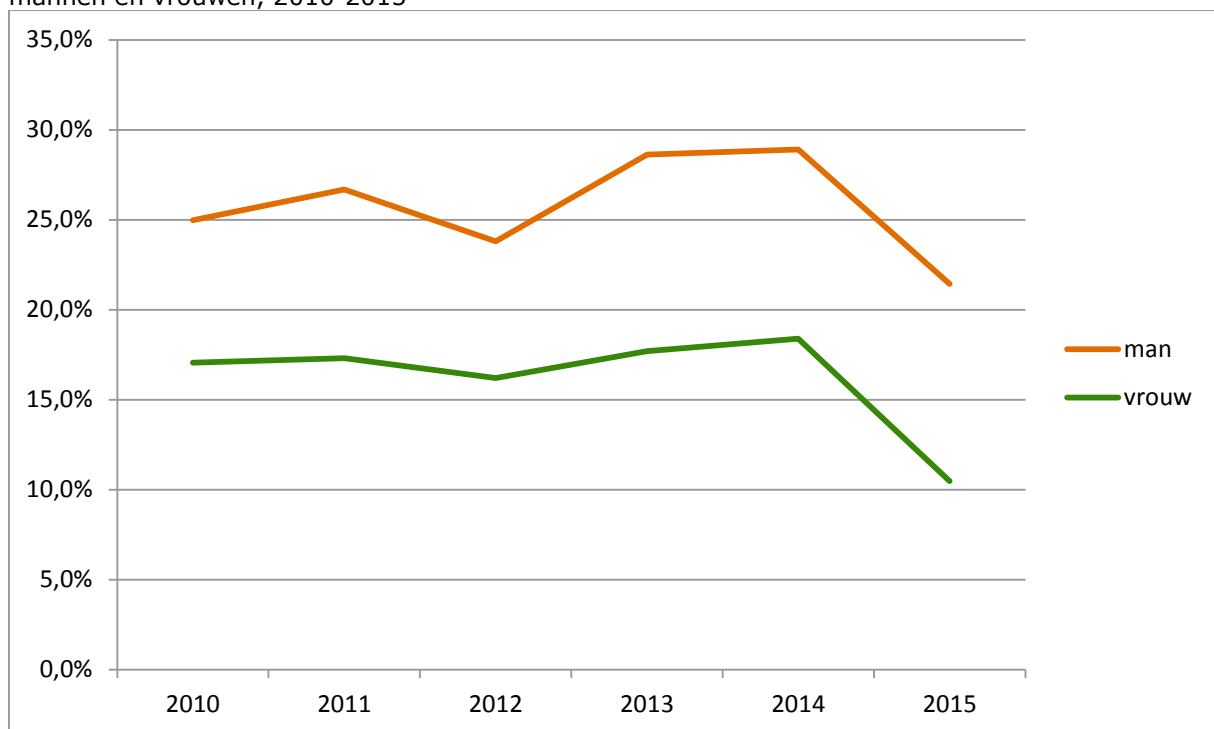
Figuur A16: Sector Onderwijs: percentage uitval na een jaar uit bekostigde voltijd pabo's van studenten die direct zijn ingestroomd, naar vooropleiding, pabo en het totale hoger onderwijs (bekostigd voltijd hbo bachelor), 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Naast het verschil in uitval op basis van vooropleiding is er ook een verschil tussen het percentage mannen en vrouwen dat uitvalt. Mannen vallen vaker uit dan vrouwen. Het verschil is in 2014 bij de pabo zo'n 11 procentpunten. Bij zowel de mannen als de vrouwen is de uitval in 2015 flink lager dan in de jaren daarvoor.

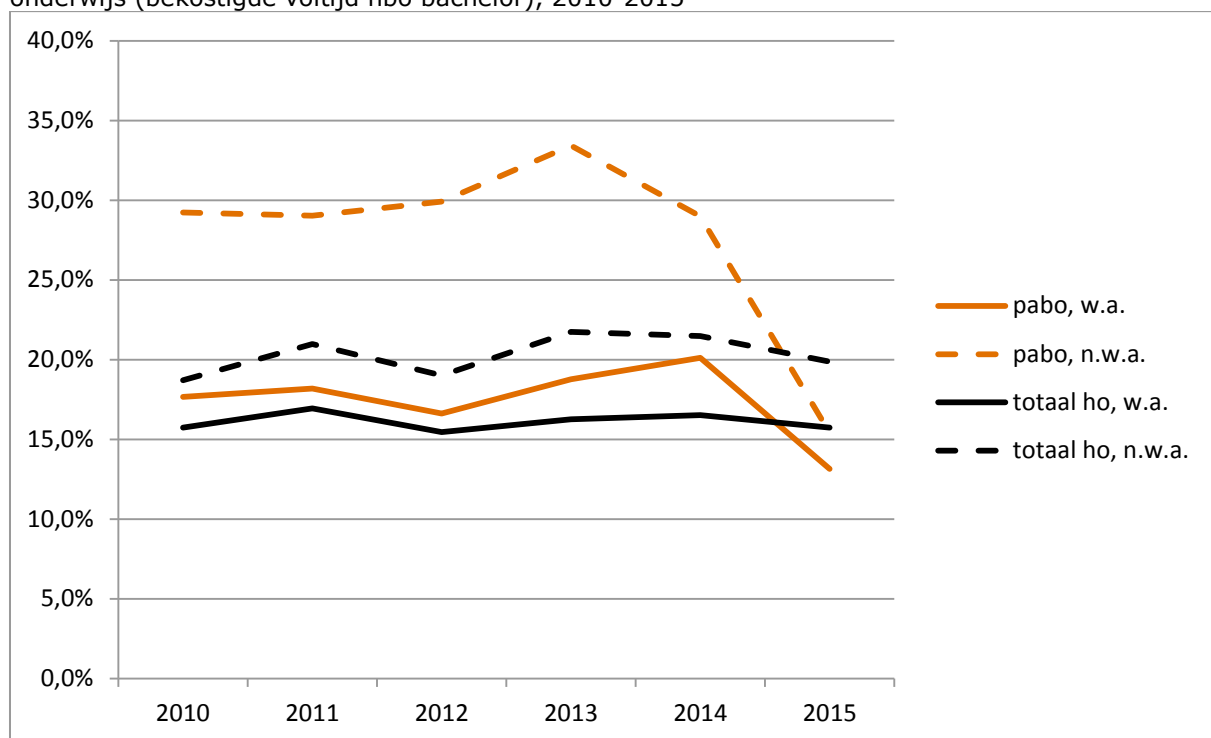
Figuur A17: Sector Onderwijs: percentage uitval na een jaar uit bekostigde voltijd pabo's, naar mannen en vrouwen, 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studenten met een niet-westerse achtergrond vallen iets vaker uit dan studenten met een niet-westerse achtergrond bij andere voltijd hbo-bacheloropleidingen in het hoger onderwijs. In 2014 scheelt dit 3 procentpunten. Omdat de uitval onder studenten met een westerse achtergrond in zowel pabo als het totale hbo bacheloronderwijs even groot is, is daarmee is het verschil tussen uitval van studenten met een westerse achtergrond en studenten met een niet-westerse achtergrond in de pabo iets groter dan in het totale hbo-onderwijs. Dit verschil in uitval tussen studenten met een westerse achtergrond en studenten met een niet-westerse achtergrond in de pabo is vrijwel geheel verdwenen in 2015. De uitval is dan gereduceerd naar respectievelijk 13 en 15 procent en is daarmee lager dan in het totale hoger onderwijs.

Figuur A18: Sector Onderwijs: percentage uitval na een jaar uit bekostigde voltijd pabo's, naar studenten met een westerse en een niet-westerse achtergrond, in subsector en het totale hoger onderwijs (bekostigde voltijd hbo bachelor), 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016
 n.w.a.: studenten met een niet-westerse achtergrond
 w.a.: studenten met een westerse achtergrond

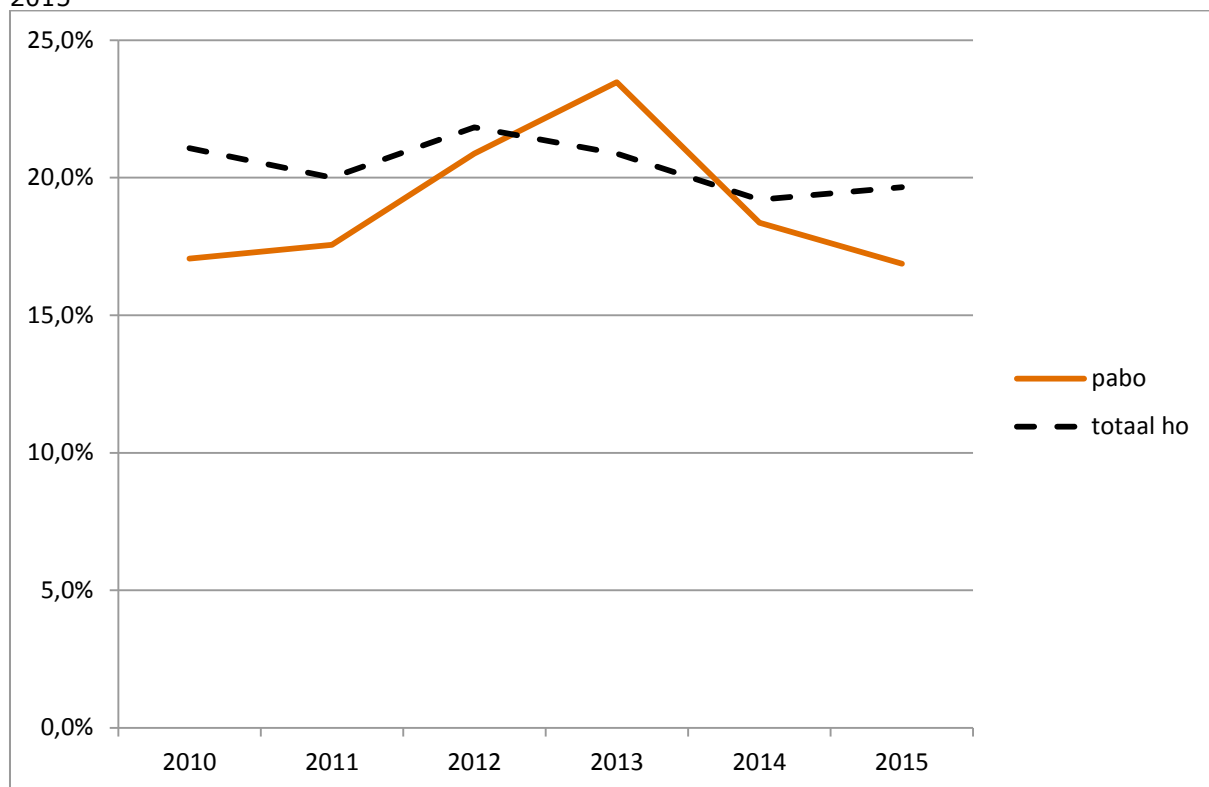
Tijdens de studie: veranderen van opleiding

We zagen eerder (Figuur A13) dat van de groep voltijd studenten die in 2010 startte met de pabo, na vijf jaar bijna 22 procent (7 + 15) is overgestapt naar een andere opleiding.

Omdat gedurende het eerste jaar van de opleiding het vaakst van studie wordt gewisseld, kijken we daarom ook naar het percentage switchers in het eerste studiejaar. Dat is het percentage studenten dat na een jaar ingeschreven te hebben gestaan bij een pabo, het jaar daarop staat ingeschreven bij een andere opleiding. Dat kan zijn: een andere opleiding aan dezelfde of een andere hbo instelling, of een pabo opleiding aan een andere hbo instelling. Het percentage voltijd studenten dat na *een* jaar van opleiding is gewisseld, voor studenten die startte in 2010 17 procent is (Figuur A19). In de jaren daarna is dus 5 procent extra geswitcht.

Van de studenten die in 2014 start met de pabo switcht ruim 18 procent in het eerste studiejaar. Dat percentage ligt net onder het percentage switchers in het totale hbo-onderwijs van dat jaar. In 2013, lag het percentage studenten dat van opleiding wisselde bij de pabo's hoger dan in het totale hbo-onderwijs, daarna daalt het aantal. De daling van het aantal switchende studenten, zet in 2015 verder door en is daarmee, gerekend vanaf 2010, niet eerder zo laag geweest. De switch in het totale hoger onderwijs neemt daarentegen toe in dat jaar. Zie Figuur A19.

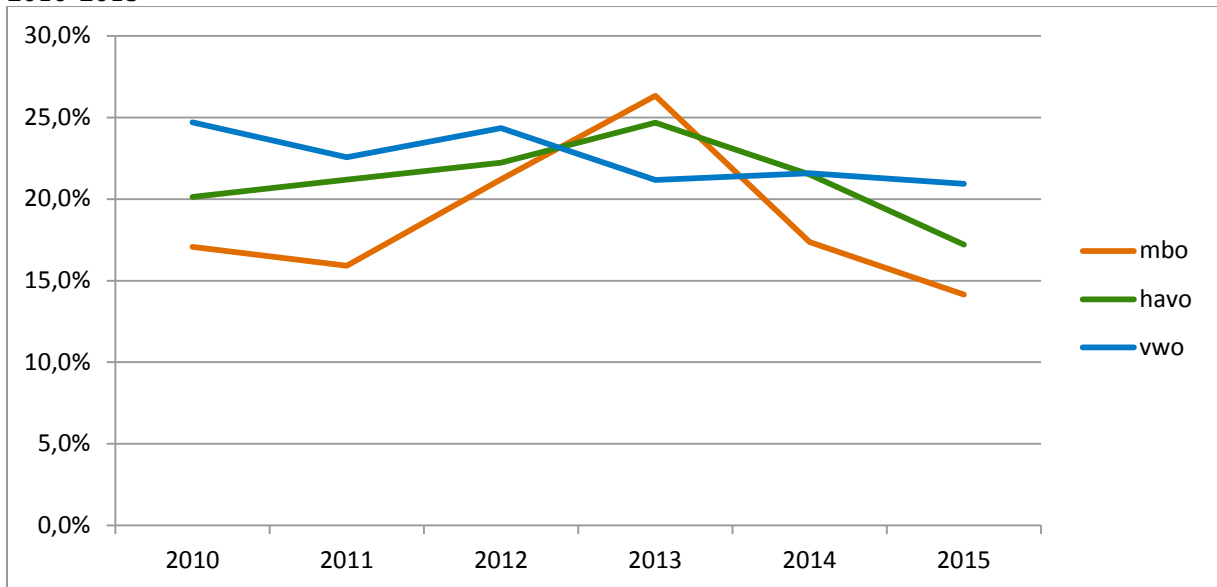
Figuur A19: Sector Onderwijs: percentage studenten dat na een jaar naar een andere opleiding overstapt, in bekostigde pabo's en het totale hoger onderwijs (bekostigd voltijd bachelor), 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

In de loop van de jaren neemt bij de pabo-opleidingen het percentage toe van studenten met een mbo-vooropleiding dat naar een andere opleiding overstapt. Bij studenten met een havo of vwo vooropleiding is dit niet het geval. Het jaar 2013 vertoont een flinke piek van mbo'ers die switchen. Daarna daalt de switch van de mbo'ers tot een niveau dat in voorgaande jaren niet zo laag was. Ook de switch van de havisten uit 2015 is lager dan van havisten uit eerdere jaren. Zie Figuur A20.

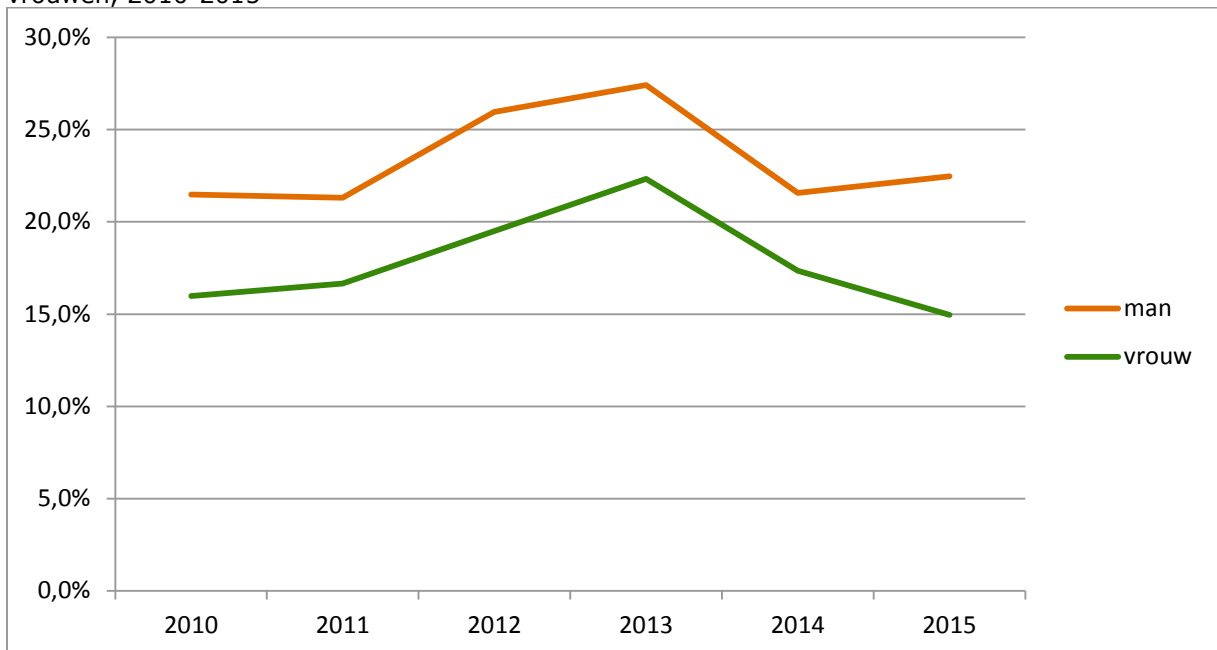
Figuur A20: Sector Onderwijs: totale switch vanuit bekostigde voltijd pabo's, naar vooropleiding, 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij de pabo veranderen mannen vaker van opleiding dan vrouwen. In 2015 is het verschil zo'n 7,5 procentpunten. Ruim 17 procent van de vrouwen verandert in het eerste jaar van opleiding en bijna 22 procent van de mannen.

Figuur A21: Sector Onderwijs: totale switch vanuit bekostigde voltijd pabo's, naar mannen en vrouwen, 2010-2015

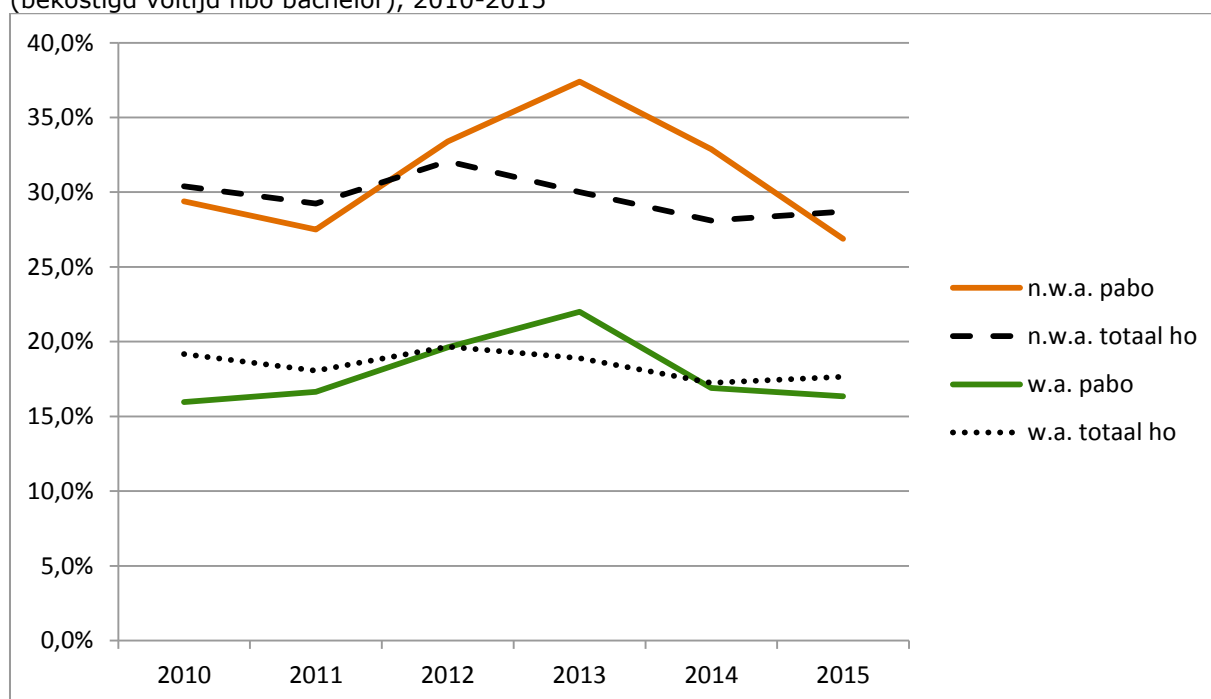
Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016
Evenals in het totale hoger onderwijs is ook bij

Door de jaren heen is de switch onder pabo studenten met een niet-westerse achtergrond hoger dan onder studenten met een westerse achtergrond. Dit geldt ook voor het totale hoger onderwijs. In 2015 switcht 27 procent van de pabo studenten met een niet westerse achtergrond en ruim 16 procent van de pabo studenten met een westerse achtergrond.

Sinds 2013 veranderen er minder pabostudenten van opleiding. De daling van het aantal switchers onder studenten met een niet-westerse achtergrond is groter dan bij studenten met een westerse achtergrond. Het verschil tussen de twee groepen is daardoor met ruim 5 procentpunten afgenomen sinds 2013.

Het verloop van de switch lijnen door de jaren heen is bij pabo studenten met een niet-westerse achtergrond gelijk aan dat van studenten met een westerse achtergrond. Dit geldt ook voor het totale hoger onderwijs, alhoewel het verloop hier anders is dan bij de pabo studenten.

Figuur A22: Sector Onderwijs: totale switch vanuit bekostigde voltijd pabo's, naar studenten met een westerse en niet-westerse achtergrond, in subsector pabo en het totale hoger onderwijs (bekostigd voltijd hbo bachelor), 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

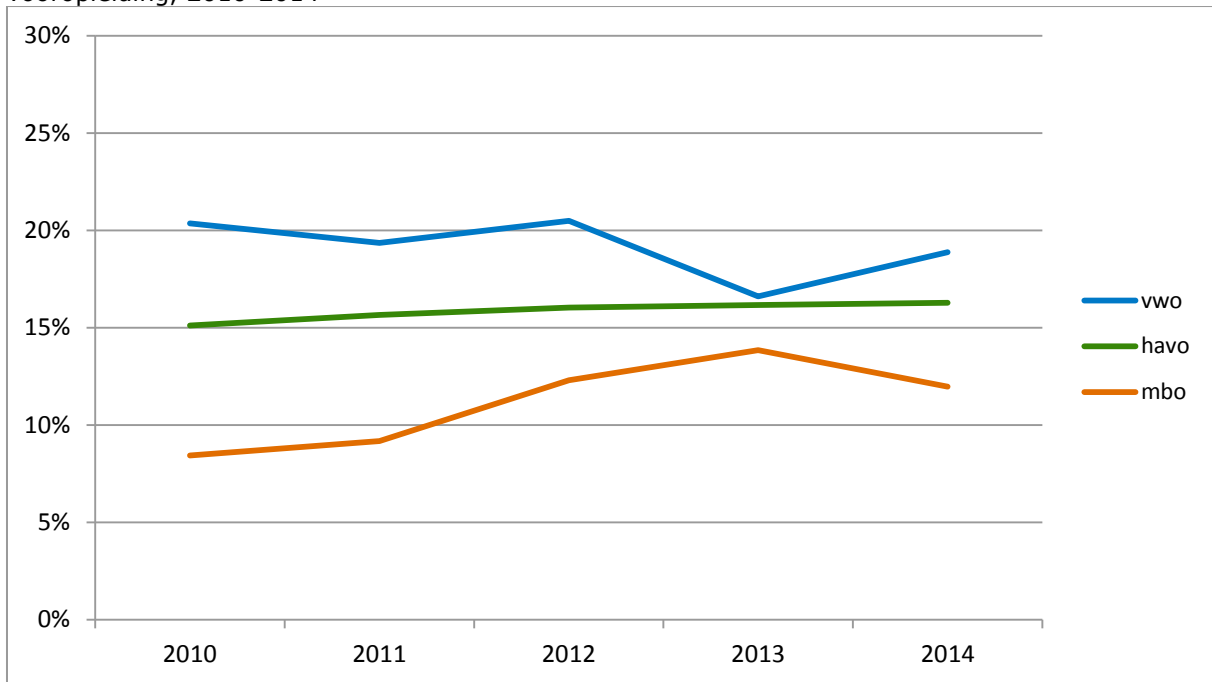
n.w.a.: Studenten met een niet-westerse achtergrond

w.a.: Studenten met een westerse achtergrond

Als studenten wisselen van studie kunnen zij kiezen voor een andere opleiding binnen hun eigen sector of een minder verwante opleiding buiten de sector Onderwijs. Van de pabo-studenten die in 2014 kozen voor een andere opleiding (ruim 18%), is ruim 13 procent overgestapt naar een opleiding buiten de sector Onderwijs. Slechts 5 procent van de 18 procent heeft dus opnieuw voor een studie in de sector Onderwijs gekozen.

Het blijkt dat studenten met een vwo-vooropleiding het vaakst overstappen naar een opleiding in een andere sector in vergelijking met studenten die een mbo- of havo-vooropleiding hebben. Zie Figuur A23.

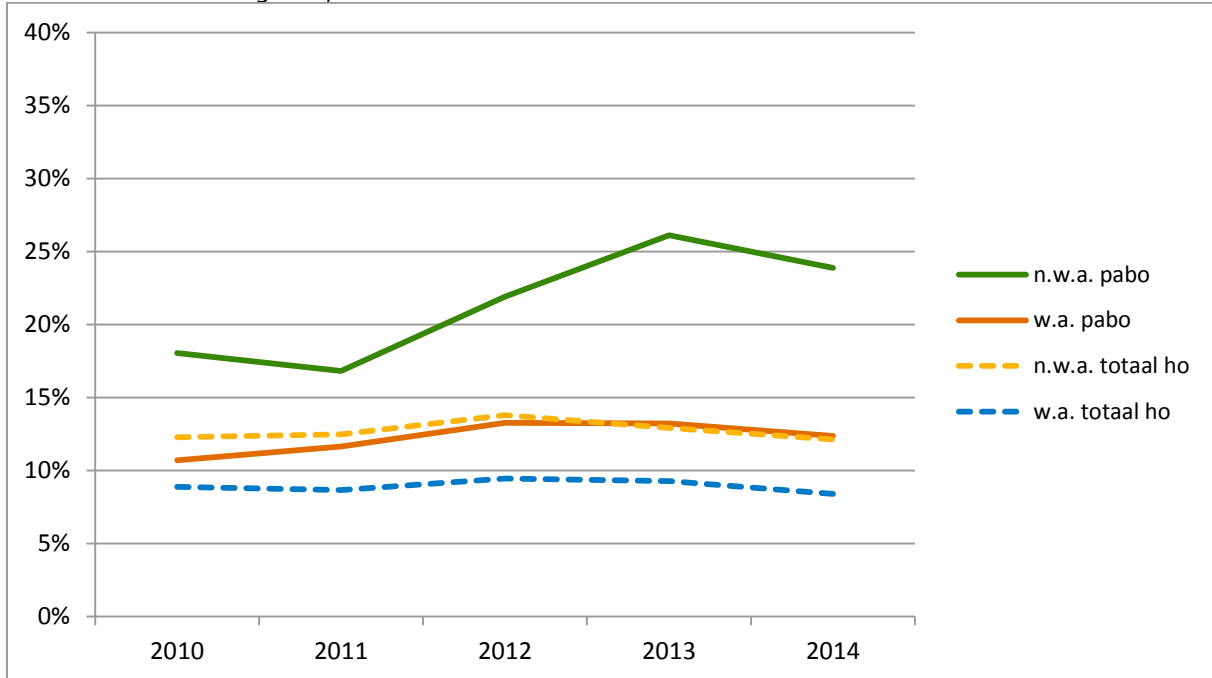
Figuur A23: Sector Onderwijs: switch naar een andere sector vanuit bekostigde voltijd pabo's, naar vooropleiding, 2010-2014

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het percentage pabo-studenten met een niet-westerse achtergrond dat na switch kiest voor een opleiding in een andere sector stijgt vanaf 2011. In 2013 is er een piek, waarna het percentage in 2014 weer licht afneemt.

Figuur A24: Sector Onderwijs: percentage studenten dat na een jaar naar een opleiding in een andere sector overstapt vanuit bekostigde voltijd pabo, naar studenten met een westerse en een niet-westerse achtergrond, 2010-2014

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016
Tabel nog aanpassen.

n.w.a.: Studenten met een niet-westerse achtergrond

w.a.: Studenten met een westerse achtergrond

Studiesucces: rendement

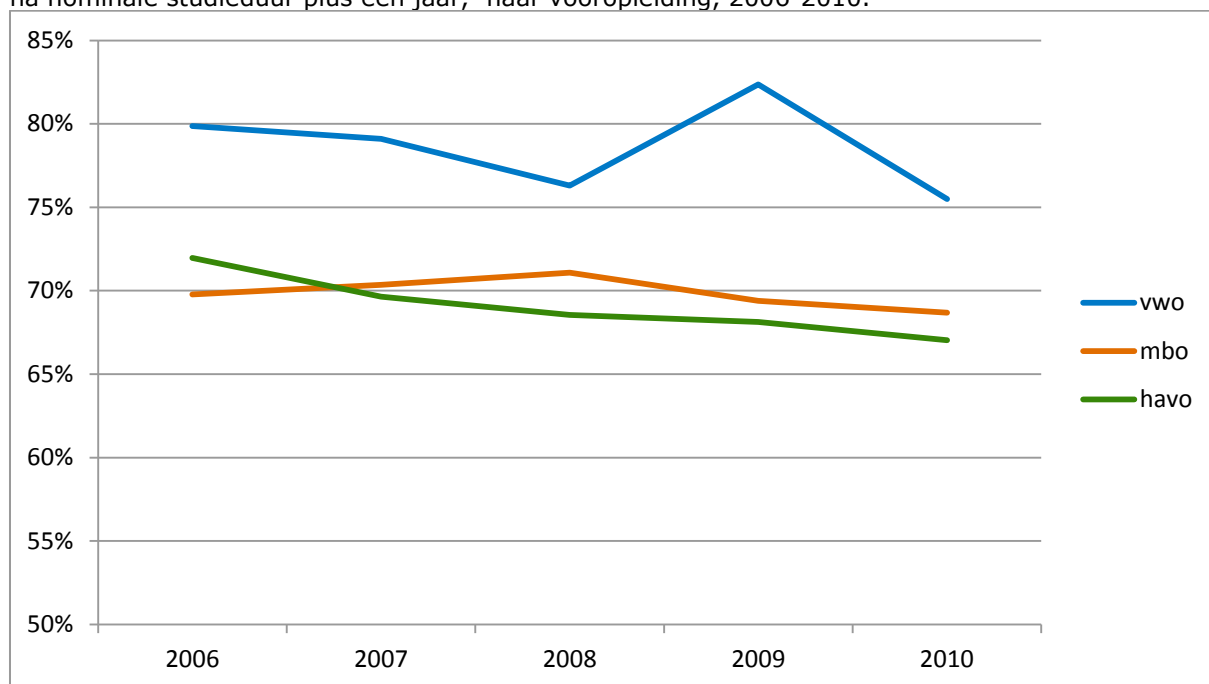
We lazen eerder dat in 2015 44 procent van de groep voltijd studenten die in 2010 startte met een pabo-opleiding een diploma heeft behaald aan de pabo en ruim 5 procent een andere opleiding afgerond met een diploma.

Als we in 2015 niet het percentage gediplomeerden van de startgroep uit 2010 nemen, maar het percentage gediplomeerden van de groep uit 2010 die ook na een eerste jaar doorging met de studie, ligt dit zogenaamde diplomarendement, op 65 procent in plaats van 44 (voltijd studenten). Dit laat zien dat de propedeuse selecterend werkt. Het diplomarendement in de pabo is in de afgelopen jaren gedaald, maar ligt hoger dan gemiddeld bij voltijd hbo-bacheloropleidingen (60%).

Bij de voltijd pabo-opleidingen ligt het rendement van studenten met een mbo- of een havo-vooropleiding lager dan van studenten met een vwo-vooropleiding. Bij deze laatste groep zien we een stijging van het rendement van de groep studenten die in 2009 is gestart met de opleiding. Het rendement ligt ten opzichte van 2008 6 procentpunten hoger op ruim 82 procent in 2009. In 2010 is het rendement weer gedaald naar 75 procent.

Het rendement van studenten met een mbo- of een havo-vooropleiding ligt maar een paar procentpunten uit elkaar. Het lijkt er dus op dat - ondanks de hoge uitval in het eerste jaar onder studenten met een mbo-vooropleiding - de mbo'ers die eenmaal de drempel van het eerste jaar hebben gehaald vervolgens niet achterblijven bij havisten.

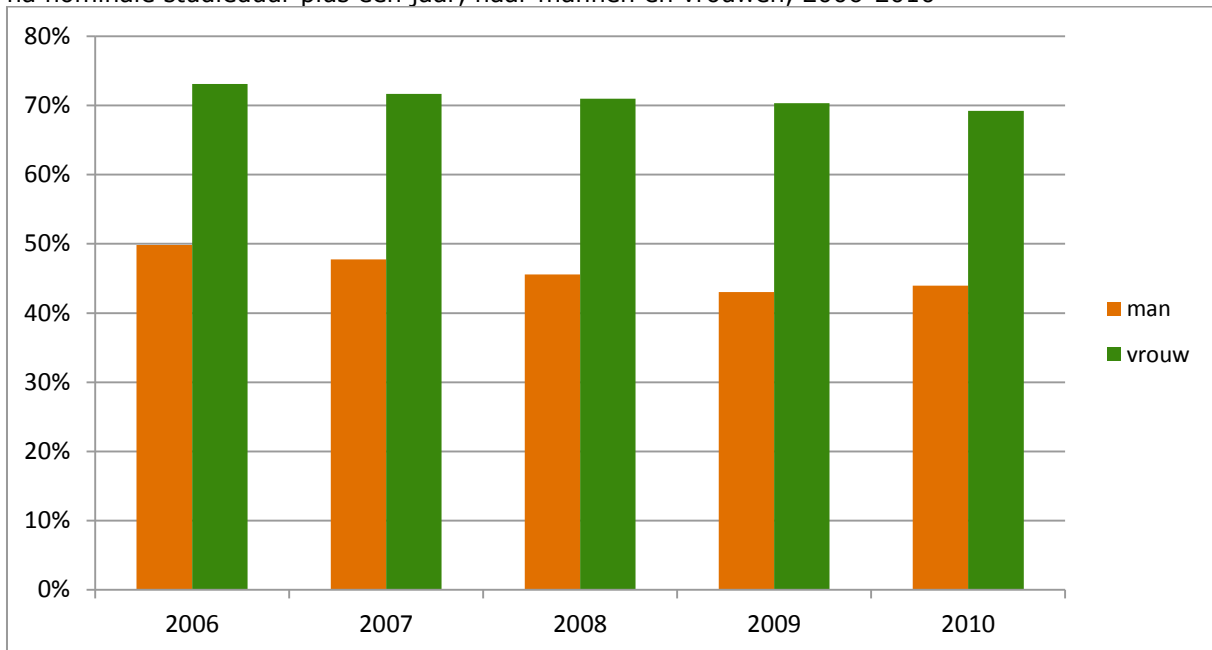
Figuur A25: Sector Onderwijs: percentage diploma's (herinschrijvers) van bekostigde voltijd pabo's na nominale studieduur plus één jaar, naar vooropleiding, 2006-2010.

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Als we kijken naar het rendement bij de mannen en vrouwen valt op dat het verschil tussen de percentages steeds ongeveer even groot is. De verschillen in rendementspercentages tussen mannen en vrouwen zijn groot en bij beide groepen daalt het rendement iets over de jaren heen. Bij de vrouwen is het percentage bij de groep studenten die in 2010 is gestart met de studie overigens weer iets toegenomen. Het verschil met 2009 is bijna een procentpunt.

Figuur A26: Sector Onderwijs: percentage diploma's (herinschrijvers) van bekostigde voltijd pabo's na nominale studieduur plus één jaar, naar mannen en vrouwen, 2006-2010

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het rendement van zowel studenten met een westerse achtergrond als van studenten met een niet-westerse achtergrond ligt binnen de sector Onderwijs de laatste jaren een paar procentpunten hoger dan voor de respectievelijke groepen in het totale hbo. Zie Figuur A27.

Figuur A27: Sector Onderwijs: percentage diploma's (herinschrijvers) van bekostigde voltijd pabo's na nominale studieduur plus één jaar, naar studenten met een westerse en een niet-westerse achtergrond, 2006-2010.

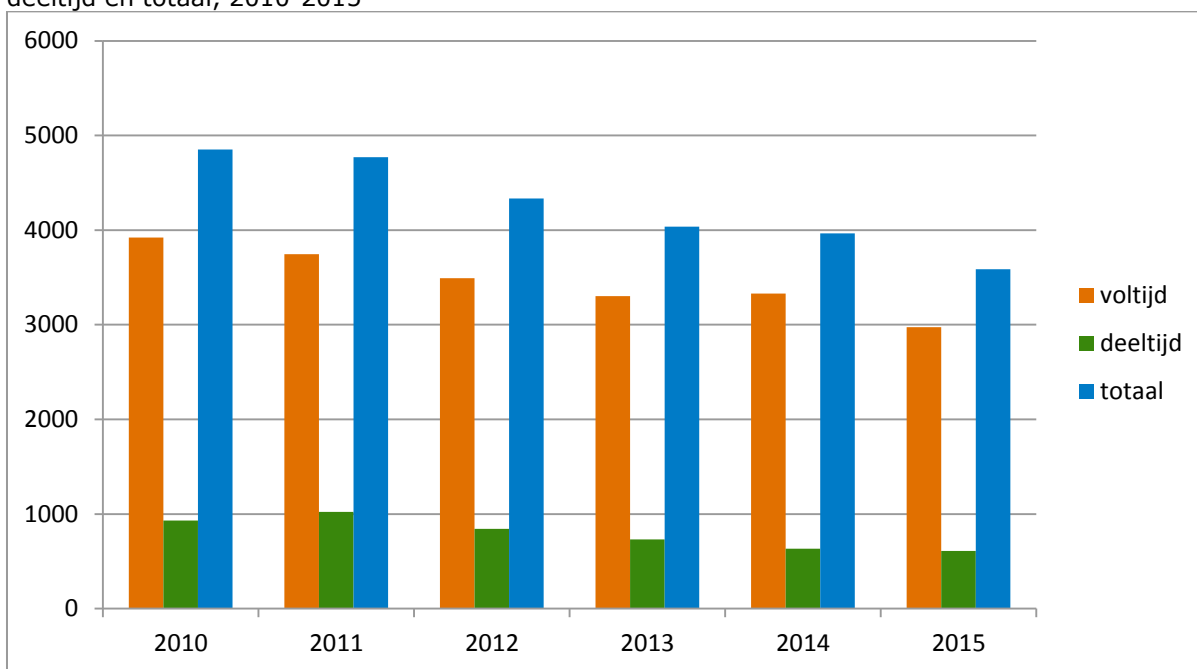
Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studiesucces: aantal diploma's

De vorige paragraaf toonde de percentages afgestudeerden bij de pabo's. Deze paragraaf laat het aantal diploma's zien dat per jaar is behaald. Dit is ongeacht wanneer een student gestart is met de opleiding.

Het aantal uitgereikte pabo-diploma's is in de afgelopen jaren gestaag gedaald: van bijna 4.900 in 2010/2011 naar iets meer dan 3.600 in 2015/2016.

Figuur A28: Sector Onderwijs: aantal behaalde diploma's aan bekostigde pabo's, naar voltijd, deeltijd en totaal, 2010-2015

Bron: 1cijferHO, DUO; bewerkingen Inspectie van het Onderwijs, 2016

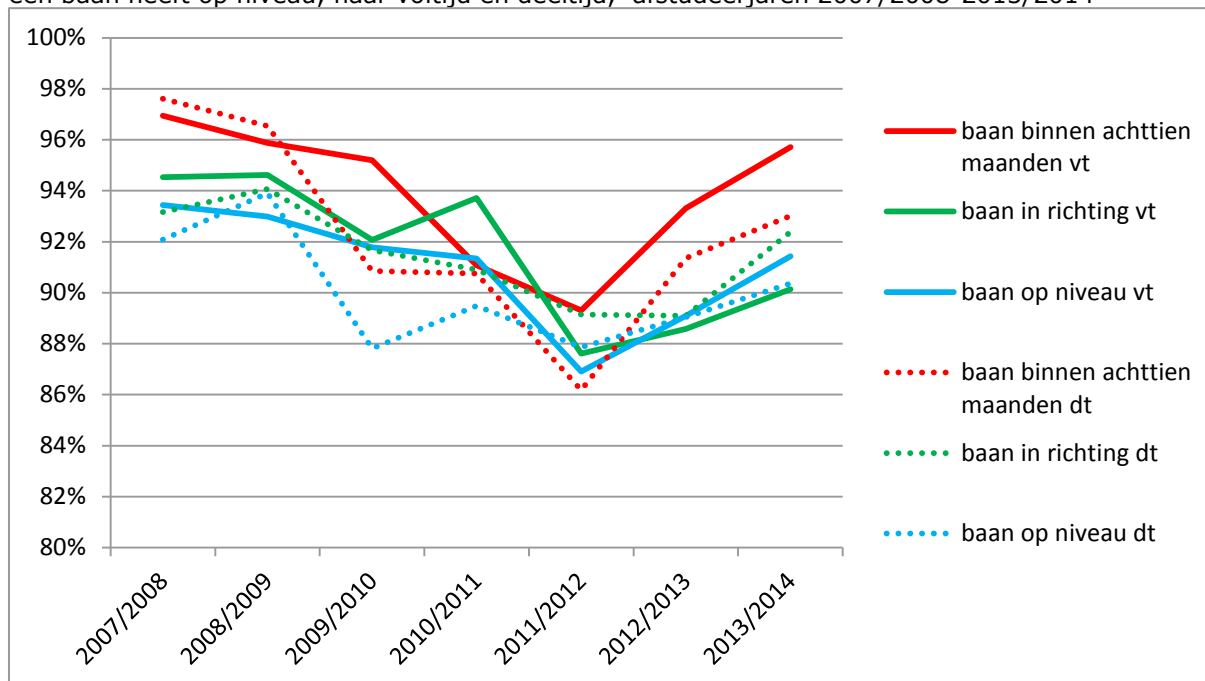
Het aantal diploma's is vanaf 2010 tot en met 2015 met meer dan een kwart gedaald. Het percentage geslaagden is echter slechts licht gedaald door de jaren heen (zie hiervoor bij rendement). Het lagere aantal diploma's lijkt daarmee vooral te wijten aan kleinere cohorten (minder inschrijvingen). Vooral studenten met een mbo-vooropleiding hebben zich minder vaak ingeschreven.

Na de studie

Pabo-afgestudeerden die in 2012/2013 en 2013/2014 afstudeerden vonden weer vaker een baan dan in de paar jaar daarvoor, al gaat het vaak om werk op invalbasis. De afgestudeerden zijn ongeveer anderhalf jaar na afstuderen bevroegd. Tussen studiejaar 2007/2008 en 2011/2012 nam de kans om binnen achttien maanden een baan te vinden terug. Daarnaast hadden afgestudeerden in die periode ook een verminderde kans om een baan op niveau te vinden en een baan in de richting die aan de studie verwant is. Deze ontwikkelingen gelden zowel voor afgestudeerden van deeltijd- als voor voltijdopleidingen.

Van de voltijdstudenten die in 2013/2014 afstudeerden in het totale hoger onderwijs (hbo bachelor) heeft 94 procent binnen achttien maanden een baan. Bij de pabo was dat 96 procent. 78 procent van de voltijd studenten in het hoger onderwijs (hbo bachelor) heeft een baan op niveau en 75 procent van de studenten heeft ook in baan in de aan de studie verwante richting. Onder pabo studenten was dat respectievelijk 90 en 91 procent.

Figuur A29: Sector Onderwijs: percentage afgestudeerden van bekostigde pabo's dat binnen achttien maanden na afstuderen een baan heeft, een baan heeft in de richting van de opleiding en een baan heeft op niveau, naar voltijd en deeltijd, afstudeerjaren 2007/2008-2013/2014

Bron: HBO-monitor 2016, ROA, bewerkt door de Inspectie van het Onderwijs, 2016

De instroom in de pabo is in de afgelopen jaren sterk gedaald, met name van studenten met een mbo-vooropleiding. Ook het aantal behaalde diploma's neemt af. Over een aantal jaren zullen er meer leraren nodig zijn dan er beschikbaar zijn. Dit is een zorgelijke situatie. Om ook in de toekomst voldoende gekwalificeerde leraren voor het basisonderwijs te kunnen opleiden zijn maatregelen nodig, bijvoorbeeld door aspirant-studenten uit het mbo een betere voorbereiding te bieden en door meer flexibele trajecten in te richten.

Meer weten: Voor verdere informatie over de subsectoren in de sector Onderwijs zie de factsheets per subsector. Voor meer informatie over de indicatoren in de sector, zie de factsheets per indicator.

Sectorbeeld Onderwijs

Het sectorbeeld Onderwijs gaat over de opleidingen die zijn gericht op het leraarschap. Voorbeelden daarvan zijn de pabo-opleidingen, de eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen en de universitaire lerarenopleidingen.

De belangrijkste ontwikkelingen, trends en de stand van zaken in de sector Onderwijs worden in dit sectorbeeld weergegeven. U kunt lezen over groepen van opleidingen of over specifieke indicatoren per opleidingsgroep.

Een sectorbeeld is bedoeld om feitelijk (neutraal) te informeren over de stand van zaken bij de opleidingen. Hiervoor combineert de inspectie verschillende bestaande openbare bronnen over bijvoorbeeld studentenpopulatie, studiesucces en studentenenquête's. Ook de oordelen over de kwaliteit van het onderwijs door de NVAO zijn een bron. Het sectorbeeld Onderwijs is aangevuld met informatie en oordelen uit inspectieonderzoek onder afgestudeerden van pabo's en lerarenopleidingen.

Het sectorbeeld bestaat uit verschillende onderdelen. Na de inleiding, wordt ingegaan op elf indicatoren. Elke indicator komt apart aan bod. Bij elke indicator worden de verschillende groepen opleidingen met elkaar vergeleken. Vervolgens wordt specifiek aandacht besteedt aan vijf groepen opleidingen:

- Pabo;
- tweedegraads lerarenopleidingen;
- eerstegraadslerarenopleidingen;
- universitaire lerarenopleidingen;
- eerstegraads lerarenopleidingen kunst/lichamelijke opvoeding.

Naast deze vijf groepen onderscheiden we ook opleidingen professionalisering, onderwijsondersteuners en een groep overig. Omdat deze laatste drie groepen niet opleiden tot een onderwijsbevoegdheid worden deze niet apart beschreven. Deze worden wel meegenomen in de beschrijving van de indicatoren. Tenslotte zijn er twee bijlagen. Een met de lijst met alle opleidingen van deze sector en een bijlage die ingaat op de gebruikte databronnen en definities van de indicatoren.

U leest het sectorbeeld als een naslagwerk. Het is niet volgens de traditionele rapportagewijze opgebouwd met de structuur: vraagstelling, onderzoeksbevindingen, conclusie. Dit betekent dat het sectorbeeld niet van voor naar achter gelezen hoeft te worden, maar dat u delen onafhankelijk van elkaar kunt lezen en kunt selecteren wat u interessant vindt om te lezen.

Het sectorbeeld Onderwijs is het derde sectorbeeld dat we presenteren via de website. Eerder publiceerden we al het sectorbeeld Gedrag & Maatschappij en het sectorbeeld Techniek. Over de lerarenopleidingen publiceerden wij in 2014 het rapport *De sector lerarenopleidingen in beeld*, dat u kunt beschouwen als voorloper van het sectorbeeld Onderwijs.

De inspectie is benieuwd wat u vindt van de vorm en presentatie van het sectorbeeld. We nodigen u van harte uit uw reactie met ons te delen.